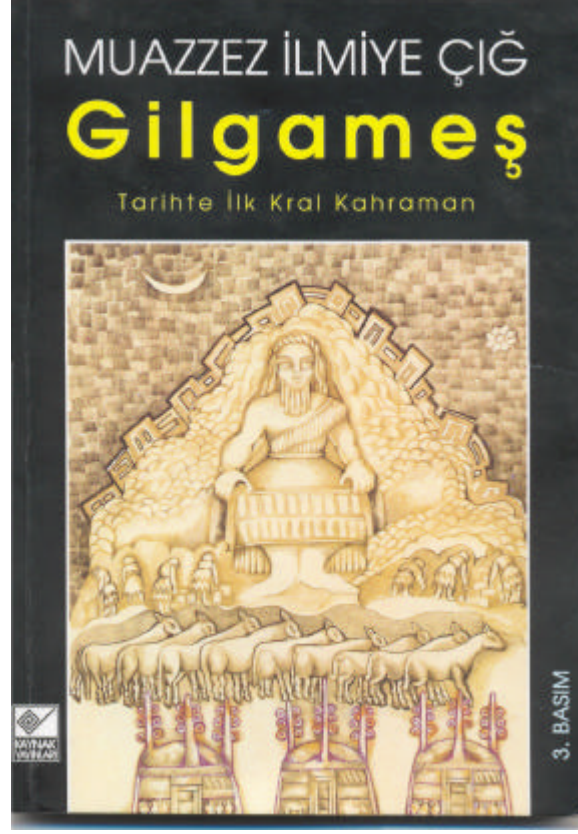

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM	SAYFA
ÖNSÖZ	2
TARİHTE İLK KRAL KAHRAMAN GILGAMES	3
Enkidu'nun Bulunusu	7
Gilgames ile Karsilasma	11
Ejder Humbaba (Huvava)	13
Gök Bogasi	18
Enkidu'nun Hastalanmasi	21
Sonsuzlugu Arama	26
Tufan	31
GILGAMES DESTANI'NIN BULUNUSU	37
GILGAMES KIMDI?	38
DESTANIN YAZILDIGI TABLETLERIN ÖZETİ	38
Sümerce Olarak Yazilmis Gilgames Destanlari	40

ÖNSÖZ

Bu küçük kitap, Semerlilerin bundan binlerce yıl önce yaşamış olan kahraman kralı Gilgames'in serüvenlerini kapsayan bir öyküdür. Aslında bu öyküde olan konular, Gilgames'in yaşadığı çağdan itibaren yüzyıllar boyunca ağızdan ağıza geçtikten sonra çivi yazisiyle destan halinde tabletlere yazılmıştır. Kazılardan çıkarılan bu tabletlerin kırıkları ve bozuklukları nedeniyle metnin birçok yerinde boşluklar bulunuyor. Bu yüzden dış ülkelerde bu destanın çevirileri genellikle akademik ortamda okunmaktadır.

Ülkemizde ilk kez 1942 yılında, Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Sümeroloji Profesörü B. Landsberger tarafından destanın çivi yazılı metninden Almancaya yapılan çevirisini, profesörün tercümanı olan Muzaffer Ramazanoglu Türkçeye aktarmıştır. Bu çevirinin, 1989 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Dünya Edebiyatından Seçmeler" olarak yeniden baskısı yapıldı. Kitapta birçok yer eksiktir. Bunların bir kısmı daha sonra çeşitli yerlerde yapılan kazılardan çıkan parçalarla tamamlandı. Fakat yine de metnin yüzde 60'i eksiktir. Ben, yeni tamamlamalarla bir çevirisini yapmayı düşündüm ve başladım da. Fakat gördüm ki, yine metindeki eksiklikler, özellikle pek çok tekrar yüzünden herkes tarafından şiir halinde okunması sıkıcı, anlaşılması güç olacak. Bunu göz önüne alarak destani bir öykü şeklinde yazmayı denedim. Fena olmadığını görünce devam ettim. Ba-billiler, Sumerce yazılmış tek tek konular, Akad dilinde bir bütün destan haline getirmişlerdi. Sumerce yazılıp destana alınmamış öyküleri, XII. tablette yazılanları ve destanda bulunmayan, fakat Akadca şiir halinde yazılmış Gilgames'in doğumunu anlatan öyküyü de ekledim. Destanda Tanrılar çok rol oynuyor, fakat asıl konu insan. Bu bakımdan Tanrıları daha az meydana çıkarmaya çalıştım. Tanrılar içinde Gilgames'e en yakın olan Güneş Tanrısı. Yabancı adamı olan Enkidu, Sümer hikâyelerinde Gilgames'in yardımcısı, hizmetçisi durumunda. Ona karşı Akadca-sında Gilgames'in can arkadaşı. Ben de öykümde onu arkadaş yaptım. Bu yolla Gilgames destanının tümünü ve Gilgames'e ait yazılan bütün konuları bir araya toplamış oldum.

Tutkuları, sevinçleri, acıları, umutları ve hayal kırıklıklarıyla bugüne bağlanan tarihin ilk kahraman kralını tanıtmak amacıyla kaleme aldığım bu öykü, amacına ulaşır mı ne mutlu bana!

Muazzez İlmiye Çığ

TARİHTE İLK KRAL KAHRAMAN GILGAMES

Gilgames, sarayın Fırat Nehri'ne bakan bölümünde oturmuş, nehrin sakin sakin akan sularını, suların üzerinde salına salına gidip gelen tekneleri, yelkenlileri izliyor, bir taraftan düşünüyordu. Omuzlarına kadar inmiş siyah saçları, kir düsmeye başlamış sakalı ve biyiginin süslediği yüzü. deri elbisesinden açık kalan kol ve bacaklarının adaleleri, uzun boyu, iri gövdesi ile bir taraftan çok yakışıklı, bir taraftan çok güçlü görünüyordu. Halkı onu kendilerinden çok üstün ve farklı bulduklarından, onda bir Tanrısallık var diye düşünmüş ve vücudunun üçte ikisinin Tanrı, üçte birinin insan olduğuna inanmışlardı. Bu yüzden annesinin Tanrıça Ninsun, babasının da, kendisinden bir önceki Kral Lu-galbanda olduğunu söylüyorlardı.

Gilgames, Uruk şehrinin kraliydi. Onun kral olusu hakkında da garip bir öykü vardı. Sözde babası kendinden iki önceki Uruk Kralı olan Emmerkar imiş. Bir gün Kral'a bir falci, kızının bir oğlu olacağını, büyüdüğünde kralı, yani dedesini öldürerek krallığı elinden alacağını söylemiş. Bunun üzerine Kral, kimseyle beraber olmaması için, kızını bir kuleye kapatmış. Disari çıkmasını önlemek için de, yanına bir bekçi koymuş. Bu kadar önlemeye rağmen, kız yine hamile kalmış. Dokuz ay sonra kızın bir oğlu olmuş. Bekçi çocuğu görünce, Kral kendisini öldürecek korkusuyla çocuğu kuleden aşağı atmış. O sırada kulenin altından bir kartal uçuyormuş. Çocugun düştüğünü gören kartal, hemen onu sırtına almış ve bir hurma bahçesinin kenarına büyük bir dikkatle bırakmış; onu bırakırken bahçıvan görmüş. Ne olduğunu anlamak için yanına yaklaşıncı güzel bir bebekle karşılaşmış. Hemen onu alıp evine götürmüş. Karisi ile birlikte "her şeyi gören ve bilen" olsun diye ona aynı anlama gelen "Gilgames" adını vermişler. Çocuk büyüyüp delikanlilik çağına gelince, bahçıvanın yanından ayrılmış. Dere tepe düz demeden, şehir şehir dolasmaya başlamış. O arada yazı yazmayı, okumayı öğrenmiş. Adına uygun olarak birçok bilgi edinmiş. Akıl soranlara akıl vermiş, yol soranlara yol göstermiş. Böyle dolasırken, bir gün yolu onu Uruk'a getirmiş. Uruk, büyük bir şehir. Sokaklarda hayran hayran dolasırken, onu görenler bir yabancı olduğunu anlayarak, "nereye gidecek?" diye arkasına takılmış. Nihayet şehrin büyük Pazar Meydanı'na gelmişler. Derken, etrafına halk toplanmaya başlamış. Gilgames, bir heykel gibi durarak gelenlere, gelenler de ona bakıyormuş. Şehrin yaşlıları aralarında, "Kralımız öldü. Bir oğlu yok. Bu delikanlı hem iri vücudu, hem yakışıklılığı ile tam bize kral olacak gibi. Gelin bunu kralımız yapalım" diye konuşmaya başlamışlar. Herkes birbirine bu lafı aktarmış. Her duyan bunu onaylamış. Bunun üzerine, yaşlılar gidip ona kendisini kral yapmak istediklerini söylemişler. Gilgames, hiç düşünemediği böyle bir isteği geri çevirir mi? Hemen kabul etmiş. Bunun üzerine onu saraya götürüp, giydirip, kusatmışlar ve krallık tahtına oturtmuşlar. İşte o böylece Uruk Kralı oluvermiş. Uruk, Sümer ülkesinin Tufan'dan sonra ilk var olan şehirlerinden biriydi. O zamandan Gilgames'e kadar dört kral yönetmiş Uruk'u.

Uruk'un bir de bastanrısı ve koruyucu Tanrısı vardı: Gök Tanrısı An. Sümer'de her şehrin bir bastanrısı bulunuyordu. Fakat, Uruk'un bir ayrıcalığı vardı. O da, Sümer ülkesine bereket ve bolluğu, sevmeyi sevismeyi, barısı ve savası getiren, güzeller güzeli Tanrıça Inanna ve kocası Çoban Tanrısı Dumuzi'nin burada oturuyor olmasıydı. Çoban Tanrısı'nın orada bulunması nedeniyle Sümer'in en büyük hayvan yetistirme ve toplama merkeziydi Uruk. O yüzden Uruk'a "agıllar şehri" de denirdi.

Buranin halkı da çok çalışkandı. Zaten atalarının en büyük özelliği de çalışkanlıkları değil miydi?

Onlar bu topraklara gelir gelmez, gürül gürül akan Fırat ve Dicle nehirlerinin tasan sularını kanallara alarak, kuru toprağı sulamışlar, bataklıkları kurutmuşlar, bağlar, bahçeler yaparak her türlü ürünü yetistirmeyi bilmişlerdi. Bugünkü Ufuklular da onların torunları değil miydi? Atalarından öğrendiklerine yeni buluşlar katarak uygarlıklarını geliştirmekteydiler.

Depolarında ürünleri, agıllarında hayvanları hep dolu bulunuyordu. Dokuma tezgâhlarında, hayvanların yünlerinden, bitkilerden elde ettikleriyle en güzel kumaslar dokunuyordu. Bu kumaslardan ve deri atölyelerinde terbiye edilmiş derilerden yapılan elbiselerin ünü bütün komşu milletlere yayılmıştı.

Bu ülkeler, üretilen bu mallardan alabilmek için adeta yarışıyorlardı. Uruklu tüccarlar, arabalar, tekneler, esek kervanlarıyla ürettikleri malları oralara götürüyor; bunlara karşılık kendi ülkelerinde bulunmayan tas, ağaç, altın, gümüş, değerli mallar ve taşları alıyorlardı.

Zengindi Uruk, çok zengin, Gilgames de çok mutluydu. Bu şehrin bilginleriydi ilk yazıyı başlatan; okullar açtırıp okuma yazma öğrettiren, bilgileri kil üzerine yazdırıp ölümsüzleştiren, ilk araba tekerlegi burada meydana getirilmiş, ilk saban burada yapılmış, sabana ilk öküz burada kosalırmıştı.

Fakat, dost uyur, düşman uyumaz derler ya! Bu zenginliği, bu görkemliliği kiskaniyordu etraflarında bulunan ilkel halklar.

Bunlar öyle ilkeldiler ki, ev yapmasını, ölümlerini gömmesini bile bilmiyorlar, etleri çiğ çiğ yiyorlardı. Böyle bilgisiz, böyle görgsüz olan bu insanlar, zaman zaman sürüler halinde Uruk'a saldırıp, yakıp yiyor, kan döküyor, ellerine geçeni çalıp, kaçıyorlardı.

Gilgames, kral olur olmaz, bu düşmanlarından şehri koruma altına almayı düşünmüştü ve şehrin etrafına kalın duvarlar yaptırmayı planlamıştı.

İşte şimdi yaptırdığı duvar bütün görkemiyle karsisındaydı. Şehrin çepeçevre etrafını

kusatmisti. Sehre girip çıkmak için duvarin esitli yerlerine bakirle kapli agatan yapilmis kalin kapilar konmustu. Artık kolay kolay hiçbir dsman giremeyecekti bu sehre. Hatta yabancı olarak sehre girmek isteyenler, kimlikleri belirleninceye kadar günlerce, bazen aylarca bekletiliyordu kapılarda.

Bu duvarin yapılması hiç de kolay olmamisti. Bütün sehrin erkekleri gece gündüz demeden alısmislar, evlerine gidememisler, çocuklar babalarını, kadınlar kocalarını görememekten dolayı zlms, ağlayıp sızlamislardı; ama ne olursa olsun duvar bir an önce bitmeliydi. Gilgames, kimsenin gözünün yasına bakmamis, yorgunluk dinlememis, insanları oturmaktan alistirmisti.

Fena mi etmisti? Sonunda üzerinde arabayla bile gidilecek kadar genis olan bu duvar, kuleleri kapıları ile ortaya ıkmisti. Artık herkes dsman saldıracak korkusunu yasamadan yatagında rahatça uyuyabilecekti. Duvarin saraydan görünümü de oldukça görkemliydi! Gilgames, büyük bir gururla kendi kendine "Duvarin disi bakirle kaplanmis gibi piril piril parlıyor. Duvarin zerine ikip gezenler, onun pismis tuğladan yapıldığını anlayıp sasacaklar" diyordu. Kolay miydi o kadar pismis tuğlayı yapmak! Kerpici pisirmek için yiginlarla kamis, baska ülkelerden satın alınan yiginlarla odun kullanilmisti.

"Duvari görenler, onun bugün yapıldığına inanmayacaklar. Temelinin yedi bilge* tarafından konulduğunu dsneceklerdir.

** Sümerlilerin inanısına göre. Tufan'dan önce yedi bilge kisi denizden ikip, sehirlere dagilmis ve oralarda uygarlığı ğretmisler insanlara. Tutan kahramanı, onları gemisine alarak kurtarmis ve tekrar sehirlere uygarlık ğretmisler.*

Halbuki, onu ben yaptım. Ben Kral Gilgames. İyi ki, onun teme line, bu duvari benim yaptığımı bildiren bir yazıyı degerli mavi tas üzerine yazdırıp bronz bir kilitle kilitli bakır kutu içine koydurdum. Herkes bilsin bunu benim yaptırdığımı. Hiçbir kral böyle bir duvar yaptıramaz! Yaptırdığım yalnız o mu? Sevgili Tanrıamız Inanna'nın Eanna Tapınagını da ben yaptırmadım mı? O da buradan ne kadar görkemli görünüyor" diyordu.

Sehir duvarinin disındaki yeşil tarlalar, bahçeler göz alabildiğine uzanıyor, sehrin iini de tapınakların bahçeleri ve parklar süslüyordu.

Bu kadar güzellikler arasında Gilgames bir türlü yaptıklarıyla yetinmek istemiyordu. O halkı için daha yararlı isler yapabilsin diye, kafasını durmadan yoruyordu.

"Nasil olsa herkes gibi ben de leceğim. Sonum gelmeden halkimin bu yapılarıdaki alısmalarına karsi, onları mutlu edecek, sevindirecek, aynı zamanda benim adımı da unutturmaya cak bir is yapmalıyım" diye dsnp duruyordu.

O gün Gilgames'in birdenbire aklına ne yapacağı geliverdi. Evet daha önce bunu neden akıl edememisti. Sevgili arkadaşı Enkidu'yu çağırmak üzere yerinden fırlar fırlamaz onunla burun buruna geliverdi. Enkidu, Gilgames'in yanına girmek için salo nun kapisına geldiginde, Gilgames'in kendinden geçmişçesine dsncelere dalmis olduğunu görmüs, onu bu dsncelerden ayırmamak için kapıda onu gözlüyordu. Gilgames'in yerinden kalkmasıyla o da içeriye dalmisti.

Gilgames, "Sevgili arkadaşım, ne yapacağımı buldum, ne za mandir beni dsndren sorunun yanıtım şimdi, evet şimdi buldum" deyince, Enkidu büyük bir saskınlık içinde, "Ne imis o, çabuk açıkla bana!" diye merakla sordu:

Gilgames, "Biliyorsun, insanlar durmadan ölüyor. Bizim ne zaman leceğimizi Tanrılarımız tuğlamıza yazmislar. Bu zaman gelmeden önce, ülkeme ve insanlarımıza yararlı bir is yapmak istiyorum. Hem de böylece öldükten sonra adimin unutulmamasını sağlamis olurum" dedi.

Enkidu, "Ne diyorsun sen?! Sehrimizi koruyacak koca duvarı, Tanrılarımızın yıkılmış tapınaklarını yaptırmadın mı? Onlarla da yetinmedin, gözbebegimiz, güzel Nippur sehrimizdeki ulu Tanrımız Enlil ve onun karısı Tanrıça Ninlil'in yıkılmaya yüz tutmuş Tummal'ini de yaptırdın ya!" dedi.

Gilgames, "Ama onları ben değil, halkımız yaptı. Onlar bunun için ne kadar üzüldü ve sikildi, sen bilemezsin!"

Enkidu, "Ya dize getirdiğin KIS sehrinin kralı Agga'ya ne diyelim?!"

Gilgames, Agga'nın adını duyunca gülümsedi ve onunla olan serüveni gözlerinin önüne geldi. Kral ona, "Uruk, benim yönetimim altına girecek!" diye haber göndermişti. Bak hele! Kolay mıydı Gilgames gibi bir kralın ve sehrinin başka bir yönetime alınması. Yine de Gilgames ona karşı hemen askerlerini toplayıp savaşa çıkmamış, önce halkının buna ne diyeceğini öğrenip, ona göre davranmayı doğru bulmuştu. Bunun için sehrin yaşlılar meclisini toplamış, onlara "Kis Kralı Agga sehrimizi yönetimine almak istiyor. Ne dersiniz, savaşçı özgürlüğümüzü vermeyelim mi, yoksa boyun eğip onun yönetimine girelim mi?" diye sordu. Gilgames, onların verdiği cevaba sasip kalmıştı: "Aman" demişlerdi, "savaş edip öleceğimize, onun yönetimine giriverelim!" Gilgames, hiç beklemediği bu yanıtla, "Ne garip" diyordu, "yaşlılar ölümleri yaklaşıncaya daha çok ölümden korkar oluyorlarmış". Gilgames, aynı soruyu gençler meclisine yöneltmişti. Onlar hiç düşünmeden, "Ölse bile savaşalım. Özgürlüğümüzü kimseye kaptırmayalım" demişlerdi. Neyse ki, bir savaşa meydan kalmadan, Kral Agga, Gilgames'in büyük tepkisi üzerine korkarak, sözünden dönmüş, Uruk'un yönetimine göz dikmekten vazgeçmişti. Gilgames dalmış bunları düşünürken, Enkidu'nun, "Sen hâlâ ne yapmak istediğini anlatmadın?" sözleriyle kendine geldi ve hemen yanıtladı: "Sedir ormanlarını bekleyen canavar (Huvava) Humbaba'yı öldürmek!" Enkidu saskin saskin Gilgames'e bakarak. "Hani su ölümsüzlük ülkesi denilen yerdeki ejder mi?" dedi. Gilgames, "İyi bildin, öldürülmesi gereken canavar o! Biliyorsun, ülkemizde orman yok. Halkımız gerekli ağacı, keresteyi oradan getirmeye çalışıyor, ama ejder yüzünden ormana rahatlıkla giremiyor insanlarımız. Eğer gidip o canavarı öldürürsek, ülkemize rahatlıkla kereste getirilir. Binalarımız, esyalarımız, teknelerimiz, bol bol yapılabilir. Ayrıca böyle bir olay adima ad, sanima san katar. Bu kahramanlığım kolay kolay unutulmaz" dedi.

Saskınlığı hâlâ üzerinden atamamış olan Enkidu, "İyi, ama biliyor musun, o canavar o kadar korkunç ki, kükrediyi zaman yer gök inler, ağzından nefes yerine ateş çıkarmış. Disleri ejderha disiyi, yüzü aslan yüzü gibiydi. Saldırısı bir tufan fırtınasına benziyor. Onunla sen nasıl başa çıkabileceksin?" dedi.

Gilgames, "Ama biz beraber olur, el ele verirsek, karsımıza ne çıksa onu alt edebiliriz."

Enkidu, "Sen onunla boğuşurken ölürsen, annen kim bilir ne kadar gözyaşları döker, ne çığlıklar atar, düşünmüyor musun onu?"

Gilgames, "Sen üzülme arkadaşım! Ben ölmeyeceğim, annem de benim için üzülmeyecek! Yeter ki, sen benimle gel ve bana yardım et!"

Enkidu, "Öleceğimi bilsem, seni asla yalnız bırakmam, arkadaşlığımız nerede kaldı!" dedi.

Gilgames, Enkidu'nun bu cevabından çok duygulandı. Arkadaşlık bu değil miydi? Ama o, Enkidu'yu buluncaya kadar kendisine böyle arkadaşlık edecek kimsesi yoktu. Etrafı insan doluydu, fakat onların içinden gücüne, kafasına uygun bir arkadaş bulamamıştı. Koca bir ülkesi, görkemli bir şehri, çalışkan halkı vardı, ama o yapayalnızdı ve bu yalnızlık onu çok mutsuz ediyordu. Bu mutsuzluk içinde, bir gün, Tanrıça Inanna'nın kendisine hediye ettiği davulla tokmagı aklına geldi. Onları hak etmişti doğrusu. Güzel Tanrıça çok üzüntülü olarak, bir gün ona gelmiş, bahçesindeki huluppu ağacını kesmesini rica etmişti.

Gilgames hemen kosmustu onun bahçesine. Gördüğüne inanamamisti. Aga cin köküne ejder gibi koca bir yılan girip yerlesmis, gövdesine Lilit adli cin kurulmus, en tepesine de Anzu kusu yuvasini yapmis. Hepsi Tanrıça'nın agaci kesmesine engel olmus. Halbuki Tanrıça o agaci Firat Nehri'nde sürüklenirken görmüs ve oradan yakalayip getirerek bahçesine dikmisti. Amaci da agaç büyüdükten sonra onu keserek ondan kendisine bir taht, bir kürsü ve bir yatak yaptırmakmis.

Gilgames, korkusuzca agaca yaklasarak öyle bir vurus vurmus ki, yuva yapmis olanlar nereye kaçacaklarini bilememis, dagilip gitmisler. Gilgames de onu keserek Tanrıça'ya vermisti. Tanrıça da ondan istediklerini yaptırdigi gibi artanından da Gilgames'e hediye etmek üzere bir davul ve tokmak yaptırmisti.

Ne zamandır onlar bir kenarda duruyordu. Gilgames hemen ikisini de eline alıp sokaga kosarak var gücüyle vurmaya baslamisti davulu. Halk, "Ne oluyor?" diye sokaga firlamisti. Onun pek hosuna gitmisti halkin bu saskinligi: "Kral degil miyim, istedigimi yaparim. Kimse de bana karisamaz" diye, gece gündüz davulu çalmayi sürdürünce, halk o kadar rahatsiz olmus ki, kendi aralarinda, "Kralimiza kendi gücü ve gönlüne göre bir arkadas bulunmali ki, onunla gezip tozsun, gülüp söylesin ve bizi rahat biraksin" diye bir taraftan konusuyor, bir taraftan da Tanrılara bunun için yakariyorlardi. En sonunda Gök Tanrısı An, onların yakarislarina kulak vermis ve yüce Tanrıça Aruru'ya, "Haydi bakalim Gilgames'i nasil yarattiysan, simdi de gerek vücut, gerek kalp bakımından ona denk birini yarat!" dedi. Tanrıça ellerini yikamis, nehir kenarından bir toprak kil almıs, ona bir adam sekli vererek, onu kirlara birakivermisti.

Enkidu'nun Bulunusu

Bir gün ormanda avlanan bir avci gördüğüne inanamadi. "Yanlis mi görüyorum" diye gözlerini ovusturuyordu. Hayir yanlis degildi. Etrafinda çeşitli hayvanlarla iki ayak üzerinde yürüyen, vücudu killarla kapli bir yaratikti gördüğü. Ne olabilirdi o? Maymunlar da iki ayak üzerinde yürüyebiliyorlardi, ama onların kuyruklari vardi. Bu bir maymun olamazdi.

Yaratigin yanindaki aslanlar bile onunla tam bir arkadas gibiydiler. Avci, siril siril akan pinarin yakinina hayvanlari yakalamak için tuzaklar kurmustu. "Nasil olsa su içmek için hayvanlar gelir buraya, onlari böylece yakalarım" demisti.

Fakat ne oluyor! Yaratik kurdugu tuzaklari söküp söküp atmıyor mu? Avcinin agzi açık kaldı. Saskinlikten ne yapacagim bilemedi. Hos, ne yapabilirdi ki, o kadar hayvan ve bu güçlü yaratiga! Kendini göstermemeye çalışarak izliyordu durumu. Tuzaklar söküldükten sonra hep birden pinara yaklasip su içmeye basladılar. Yaratik da ayni onlar gibi su içiyor ve onlar gibi ot yiyordu. Avci korkudan tir tir titiyor, yerinden kimildayamiyor, onlari gözlemekten de kendini alamiyordu. Sonunda karar verdi, bu yaratik bir insandi. Evet o bir insandi. Fakat, ne kadar güçlü görünüyordu. Onunla karsilasacak diye büyük bir korkuya kapildi avci. Sessizce oldugu yerde onların ayrilmasini bekledi. Hepsi suya kandiktan sonra, geriye dönüp geldikleri yöne dogru gitmeye basladılar. O da kendini onlara göstermemeye çalışip, kosmaya basladi. Oturduklari yere geldiginde nefes nefeseydi. Onu karsilayan babasi, oglunun avdan eli bos, fakat büyük bir korku ve saskinlik içinde döndüğünü görünce, oglunun umulmadik bir tehlikeyle karsilastigini tahmin etti. Hemen, "Ne oldu sana? Seni bu kadar korkutan, saskina döndüren neydi?" diye sorulan birbiri ardınca siraladi.

Avci. "Baba dur hele kendime geleyim, sana hepsini anlatacagim" dedi. Biraz dinlendikten sonra, büyük bir merakla ona bakan babasini daha çok bekletmemek için gördüklerini anlatmaya basladi: "Avlanmak için tuzaklarini kurmus, onlara yakalanacak hayvanlari gözölüyordum. Birdenbire av tuzaklarini kurdugum yere dogru, sürü halinde birçok hayvanin geldigini gördüm. Ortalarinda iki ayak üzerinde yürüyen, saçı sakali birbirine karismıs,

vücudu killarla kaplı bir yaratık da vardı. İlk is, kurdugum tuzakları bozmak oldu. Sonra pinardan su içmeye başladılar. O yaratık da suyu hayvanlar gibi içiyor, otları onlar gibi yiyordu. Yanındaki hayvanlar ona arkadaş gibiydi. Onları bir ağacın arkasına saklanarak izledim. Kanimca o yaratık bir insandı, fakat tam bir yaban insan. Çok korktum ondan. Baba, sen de görsen bana hak verirsın" dedi. Avcının babasını da büyük bir merak sardı. Hemen gidip onu görmek istiyordu. Fakat, ertesi günü beklemek zorundaydılar. Ertesi gün baba oğul büyük bir heyecanla yola çıktılar. Pınarın yakınına geldiklerinde, avcı yine tuzaklarını kurdu ve kendilerini göstermeyecek şekilde ağaçların arkasına saklanarak beklemeye başladılar. Avcı birden, "Baba geliyorlar!" dedi. Hakikaten uzaktan bir sürü hayvan pınara doğru yürüyordu. İkisi birden çit çıkarmamaya gayret ederek, onları izlemeye başladılar. Yaban adam, önce yerlere bakarak avcının kurdugu tuzakları buldu ve onları var gücüyle bozdu. Sonra hep birden pınara gelip suyu içtiler ve büyük bir nese içinde geldikleri yere doğru gittiler.

Avcının babası, "Oğlum hakliymisin sasirmakta ve korkmakta. Bu yaratık şimdiye kadar esine rastlamadığım bir insan" dedi. Birden adam, "Oğlum bak benim aklıma ne geldi. Biliyorsun bizim kralımız Gilgames'in kendisi gibi güçlü bir arkadaşı yok. Can sıkıntısından ne yapacağını bilmiyor. Davul ile gece gündüz kendisine göre eğleniyor, fakat halk bundan çok rahatsız. Bu adam ona bir arkadaş olabilir" dedi.

Avcı. "Baba. nasıl olur. bu yaban adamı hayvanlarla arkadaş olmus. İnsanla hiç arkadaş olabilir mi?"

"Oğlum, hayvanlarla arkadaş olabilen, neden insanla olmasın. Yalnız onu eğitmek, insan gibi yedirip içirip insanlastirmek gerek."

"Babacığım, bunu kim yapabilecek, biz insanlastırabilir mi yiz onu?"

"Hayır oğlum, onu ancak bir kadın eğitebilir. Biliyorsun, çocukları doğdukları andan itibaren anneleri eğitir. Konusmayı, yemeyi, içmeyi, sevmeyi, gülmeyi hep annelerimiz bize öğretti. Onun için bu adamı da ancak bir kadın eğitebilir." "Baba nereden bulacağız böyle bir kadın?"

"Oğlum, hiçbir şey bilmiyormuş gibi konuşuyorsun. Hiç Tanrıçamız İnanna'nın tapınağına gitmedin mi sanki! Orada bunu yapabilecek birçok rahibe var. Özellikle erkekleri cinsel yönden eğiten rahibeler bunu mükemmel yapar. Onun için Uruk'a git. İnanna Tapınağı'nın basrahibesini bul, durumu ona anlat. O sana eğitici bir rahibe verecektir. Şimdi hemen yola çık ve gecikmeden böyle birini bulup getir" dedi.

Avcı hemen yola koyuldu. Babasının dediği gibi tapınağına gidip basrahibeyi bularak, niçin geldiğini, ne istediğini bir bir anlattı. Basrahibe biraz düşündükten sonra, "Buldum, bu is en iyi yapabilecek Samhat'i vereceğim sana. O hem güzel, hem akıllı, hem de çok güzel lir çalar ve şarkı söyler" dedi.

Samhat'a haber verildi. Ona durum anlatıldı. O hiç "yapamam" demeden is kabul etti. Avcı onun hazırlanıp gelmesini beklerken, duvarlardaki resimleri, sütunlardaki mozaikleri seyreliyordu. Ne güzel yapılmıştı onlar. Duvarların alt kısımları geniş serit halinde beyaza boyanmış; onun üst kısmına kırmızı, sarı renklerle hayvan, insan resimleri yapılmıştı. Sütunlarda çeşitli mozaiklerin nasıl yapıldığını daha önce görmüş, bunun nasıl akıldığine sasmıştı. Kil, büyük çivi gibi yapılıyor, bas kısmı duvardaki resimlerin boyanan gibi sarı kırmızı renklerle boyanıyor ve henüz kurumayan sütunun sivasi içine çeşitli geometrik şekiller verilerek sokuluyordu. Bunun için binlerce çivi gerekti kuskusuz. Tapınağın duvarları, sütunları hep kerpiçten yapılmıştı. Tas yoktu ki bu ülkede. Kerpiçlerin kirli görünüşünü kapamak için ne yöntemler bulmuştu Sümer sanatçıları. Tapınağın içi gidip gelen rahip, rahibeler ve Tanrılara kurban getiren, dua eden insanlarla civil civilidi. Rahip ve rahibelerin kendilerine özgü giysileri vardı. Günah çıkaran rahiplerin kırmızı giysileriyle erkeklere cinsel yasami öğreten rahibelerin basörtüleri çok göze çarpıyordu. Tanrılara sunulacak bira, sarap, süt, yağ gibi sivilar küpler içinde sıralanmıştı bir kenara.

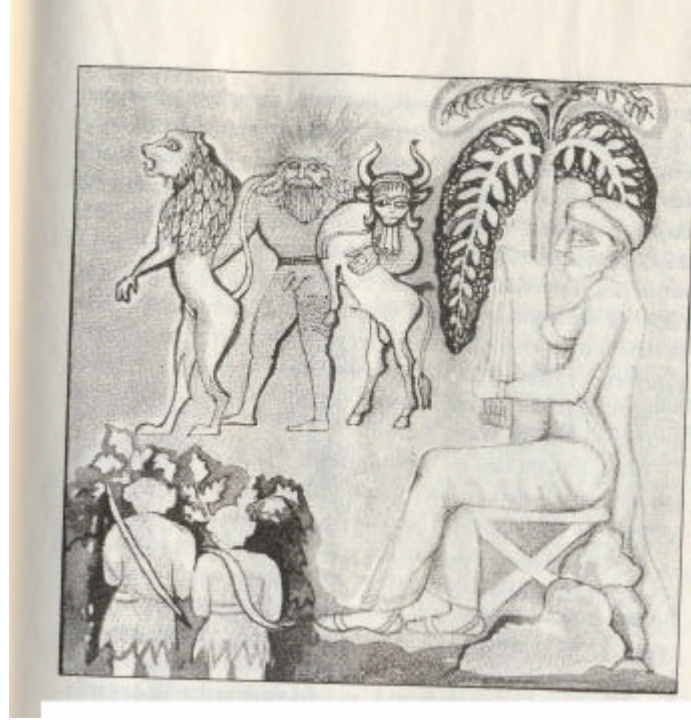
Boydan boya uzanan bir masanın üstüne de et, peynir, ekmek gibi yiyecekler konmıstı. Onlar biraz sonra toplanıyor, Tanrı heykellerinin önündeki kerpiçten yapılmış sunagin üzerine konuyor, daha sonra da tapınagin mutfagina götürülüyordu. Yakılan tütsülerin kokuları, uzak-tan uzaga gelen müzik sesleri avciya zamani unutturmıstı. Bas-rahibenin bir genç rahibeyle ona dogru geldigini görünce, hemen ayaga kalktı. Basrahibe, "Samhat, istenileni en iyi yapacak yetenektedir" dedi. Avcı Samhat'i görünce, neredeyse dilini yutacaktı. Daha evvel gördüğü rahibe sanki o degildi. Ne kadar degismisti! Önce elindeki koca lire gözü takildi. Lirin tellerinin takildigi yerlerin ucunda birer boga basi vardı. Arkasından rahibeye bir anda basından ayagina kadar baktı. Üzerinde insanin gözünü alan yesil, kirmizi renklerin karisimiyla olusmus, omzunun biri açık bir giysi vardı. Tül gibi bir kumastan yapılmış bu elbise içinde rahibenin dolgun vücudu olduğu gibi belli oluyordu. Dizlerine kadar çıplak olan ayaklarına sandalet giymisti. Uzun siyah saçlarını omuzlarına salıvermiş, onları alnından bir bağla bağlamisti. Kalın siyah kasları altında piril piril parlayan gözleri sanki akıl saçıyordu. Avcı bir an içinde bunları izlerken, rahibe ona sevecen bir şekilde, "Haydi gidelim" deyince, kendine geldi. Hemen yola koyuldular. Yolda avcı olanları ve kendisini bekleyen görevi yeniden anlatti. Aynı zamanda bin bir tehlike de olabilir di. Fakat, Samhat kendinden son derece emin olarak, "Merak etme, her şey yolunda gidecek" dedi. Rahibe, ne kadar güzeldi, ne kadar çekiciydi. Tatlı bir gülüşü vardı. Güldüğü zaman boyanmış gibi olan dudakları arasından inci gibi beyaz dişleri görünüyordu. Avcı hayran olmustu ona. Konuşa konuşa yaptıkları uzun bir yolculuktan sonra, avcının babasının yanına geldiler. Oradan hep beraber pinarin yanına gittiler.

Samhat'i bir ağacın altına, pinara gelenler onu görmeyecek şekilde oturttular. Ona en güzel şarkıları çalıp söylemesini önerdiler. Hava çok güzeldi. Güneş, ağaçların arasından ormana ışıklarını saçıyor, kuslar civil civil ötüyordu. Samhat da lirini aldı ve Tanrıça İnanna için yazılmış, onun aşk ve sevgilerini dile getiren bir ilahisini çalıp söylemeye başladı. Samhat'in sesi o kadar güzeldi ki, kuslar bile onu dinleyip arkasından ona civiltileriyle eşlik ediyorlardı. Orman bu seslerle inliyordu sanki. İnanılmaya cak bir senlik başlamisti.

Avcı birden babasına "Geliyorlar!" dedi. Onlar da baska bir ağacın arkasına gizlenmişlerdi. Ortada yaban adam, etrafında küçük büyük hayvanlar gittikçe pinara yaklaşıyorlardı. Tavşandan aslana hepsi dost gibiydiler. Yine yaban adam tuzakları bulmak için yerleri göz lüyor, bulduğunu koparıp atıyordu. Ne o! Birdenbire yaban adam olduğu yerde kaldı. Nereden geliyordu bu ses? Dinliyordu. Bütün hayvanlar da onunla birlikte yerlerinde kadının güzel sesine karışan lirin melodilerini durup dinlemeye başladılar. İnanılacak gibi degildi durum. Samhat kalın bir ağacın arkasında oturduğundan görünmüyordu. Yaban adam meraklı gözlerle etrafını incelemeye ve sesin geldiği yöne doğru yürümeye başladı. Avcı ile babası büyük bir heyecan içinde "ne olacak?" diye bekliyorlardı. Acaba bu yaban adam, kadının elinden çalgıyı alıp parçalayacak ve kadını yere çarpacak mıydı?

Derken adanı ağacın arkasındaki kadını gördü ve saskin saskin ona bakmaya başladı. İlk kez görüyordu böyle bir yaratığı! Sonra yavaş yavaş kadının yanına yaklaştı ve karsısına oturdu. Hayvanlar da onların etrafını sardı. Hepsi bu güzel müziği zevkle dinliyordu. Olacak şey degildi bu! Onlar ne beklemiş, ne olmustu. Samhat hiç onları görmemiş gibi durmadan çalıyor, şarkılar söylüyordu. Yavaş yavaş etraftaki hayvanlar dağılmaya başladı. Fakat yaban adamının hiçbir yere ayrılmaya niyeti yoktu. O, o zamana kadar görmediğini görüyor, duymadığını duyuyordu. Kadın da bıkmadan, usanmadan, yorulmadan çalgısını çalıyor, şarkısını söylüyordu. O arada yaban adam, yavaş yavaş kadının yanına sokulmaya başladı. Samhat onu hiç görmemiş gibi davranıyordu. Bir ara, adam iyice kadının yanına sokuldu. Sonra yavaşça kadının eline elini degdirdi. Samhat, büyük bir sefkat ve sevgiyle baktı onun yüzüne. Göz göze gelince kadın güldü. Adam da gülüverdi. Samhat lirini bırakıp onun elini avucunun içine aldı. Fakat, adamın koca elleri, onun küçük küçük elleri içine sığmıyordu; ama

onun yumusakligi, sicakligi, o zamana kadar duymadigi bir heyecan verdi adama. Iyice kadinin dizinin dibine yanasti ve çalgisini tekrar çalmasini isaret etti. Müzik ve kadin, hiç umulmayacak sekilde etkilemistiydi yaban adamini. Kadin çalip söyledikçe, o daha çok sokuluyordu ona. Bir ara basini kadinin omzuna koydu. O kadar mutlu görünüyordu ki! Bunu gören avci ve babasi çok sasirdilar. Onlari birbirlerine bu kadar çabuk yaklasacaklarini asla düşünmemislerdi. Adam ne kadar yaban olursa olsun, onun bir insan tarafi vardi. Artik endise edecek bir neden kalmamisti. Onun tamamiyla insanlastirilmesi, artik Samhat'in elindeydi. Ona da kuskulan yoktu. Onlari bas basa birakarak oradan ayrildilar.

Samhat lirini yanina koydu ve bu yaban adamina sevgiyle sarildi. Adam da ona sarildi. Bir süre böyle kaldilar. Artik birbirlerine çok isinmislerdi. Yaban adam hayvanlarini unutmus, Samhat'in dizinin dibinden ayrılmıyor, o ne derse onu yapıyordu.

Samhat ona "kirlarin adami" anlamina gelen Enkidu adini verdi ve ona önce adini söylemeyi öğretti. Bundan sonra onun gereğinden fazla uzamis saçini, sakal ve biyiklarini kesti, killarini temizledi ve pınarda onu bir güzel yıkadı. Getirdigi giysileri giydirdi. O yakisikli, güçlü bir şehir erkegi gibi olmustu. Samhat ona, o Samhat'a bakmaya doyamıyordu. Samhat, Enkidu'ya önce insan gibi yemek yemeyi, su içmeyi, sevmeyi, sevmeyi öğretmekle eğitime basladı. Bu arada konuşmayı da öğretiyordu. Enkidu, Samhat ne derse, hiç karsi çıkmadan yapıyordu.

Yavas yavas konuşmayı öğrenmeye basladı. Günler geçiyor, Enkidu büyük bir dikkatle öğretileni öğreniyordu. Çok akılliydi. Bir duyduğunu, bir daha hiç unutmuyordu. Samhat, onun bu durumuna çok sasiyordu. Bir insanın bu kadar çabuk öğrenip, öğrendiklerini hiç unutmaması pek olagan görünmüyordu ona. Fakat, mademki öyle, o da ona her bilgiyi öğretmek için elinden geleni yapıyordu. Enkidu kısa sürede konuşmayı, sevmeyi, sevmeyi öğrendi. Yasamin kaynagi ekmek, nesenin kaynagi içki diyerek bira, sarap bile içirdi ona Samhat.

Artık, Enkidu tam bir şehirli gibiydi. Fakat, sevgili arkadaşları hayvanlar onun bu durumundan sikilmiş, yanına yaklasamaz olmuslardı. Bütün günleri Samhat ile geçiyordu. Çok mutluydu.

Bir gün Samhat ona, "Enkidu artık bir şehirli gibi oldun. Güzel konuşabiliyorsun. Bak, hayvan arkadaşların senden uzaklaştı. Benden başka arkadaşın yok. Gel seni güzel Uruk şehrimize götür- reyim. Uruk güzellikler ve mutluluklar şehridir. Oranın meydanlarında çeşitli çalgılar esliğinde durmadan sarkılar söylenir, danslar edilir. İnsanların neseyle attıkları kahkahalar sokaklarda yankılar yapar. Durmadan festivaller göreceksin orada. Gözleri alan giyimleri ve çekicilikleriyle genç kadınlar etrafını alacak, gece yataklarına çağıracaklar seni. Orada kendin gibi insanları göreceksin, onlarla arkadaşlık edeceksin. Özellikle seni kralımız Gilgames ile tanıştırmak istiyorum. O çok güçlü ve yakışıklı bir adam. Onun gücüne şimdiye kadar kimse karşı çıkamadı" dedi.

Enkidu bunu duyar duymaz, "Ben ona karşı çıkarım. Kuskusuz ben ondan çok daha güçlüyüm. Hemen gidip onunla karşılaşmak istiyorum" diye atıldı. Samhat da bunu bekliyordu. İkisi birden yola koyuldular.

Bu arada Uruk'ta bulunan Gilgames bir rüya gördü. Hemen annesine yorumlaması için kostu ve "Anneciğim bu gece garip bir rüya gördüm, bakalım sen nasıl yorumlayacaksın" dedi: Gilgames, rüyasını annesine anlatmaya başladı: "Rüyamda gökte yıldızlar parlıyordu. Birdenbire yıldız gibi bir tas düştü önüme. Onu kaldırmak istedim, o kadar ağırdı ki, yerinden kimildatamadım. Halk onun etrafına toplanıverdi. Herkes onu öpüyordu. Ben de onun üstüne bindim. Üstünden inip onu yine kaldırmaya çalışırken, etrafıma toplananlar hemen bana yardım ettiler. Hep beraber kaldırıp onu sana getirdik, fakat sen onu benimle bir tuttun." Annesi, "Oğlum gökten bir yıldız gibi önüne düşüp yerinden kimildatamadığın, herkesin öptüğü, senin de üzerine bindiğin ve halkla birlikte bana getirdiğin ve ben onu seninle bir tuttuğum tas, sana senin kadar güçlü ve ayarında bir arkadaş geleceğini; onu seninle bir tutmam da onu senin kadar seveceğimi gösterir" dedi.

Arkasından Gilgames bir rüya daha gördü. Yine annesine gidip, "Anneciğim, bu gece rüyamda Uruk'un pazar yeri meydanında son derece büyük bir balta duruyor, etrafına toplanmış insanlar da ona bakıyordu. O benim çok

hosuma gitti. Üzerine bindim. Sen de onu benden ayırmadın. Ne anlama geliyor acaba bu rüya?" dedi.

Annesi, "Oğlum, bu rüyana göre de sana yakında iyi bir arkadaş gelecek. Onunla tanışacak, onu çok seveceksin. O da seni sevecek, kardeş gibi olacaksınız" dedi.

Gilgames, annesinin yorumuna sardı. Kim gelebilir, kim onunla arkadaş olabilirdi!

Gilgames ile Karşılaşma

O gün Uruk'ta büyük bir senlik vardı. Bütün halk sokaklara dökülmüş neseyle gülüp sakalıyor, sarkılar söylüyordu. Sehrin meydanlarında gösteriler yapılıyor, çalgılar çalınıyor, genç yaşlı herkes dans ediyor, çeşitli oyunlar oynanıyordu. Çünkü bugün yeni bir yıl başlamıştı, zavallı Çoban Tanrısı Dumuzi yeraltından kurtulup, sevgili, fakat acımasız karısı Tanrıça Inanna ile yine birleşecekti. Bu birleşmeyle ülkeye bolluk ve bereket gelecek, ürünler kat kat artacaktı; nasıl sevinmesin, nasıl mutlu olmasındı insanlar!

Samhat önde. Enkidu arkada o kalabalık ve gürültünün içine daldılar, onları görenler birden sessizleşerek sakin sakin baktılar ve sonra da arkalarına takıldılar. Sehrin pazar meydanına geldiklerinde büyük bir kalabalık etraflarını sardı. Halk bir taraftan Enkidu'yu izliyor, bir taraftan konuşuyordu:

"Bu adam kralımız güçlü Gilgames'e ne kadar benziyor!" "Ama boyu ondan biraz kısa gibi görünüyor." "Kralımız ondan çok daha güçlüdür." "Ama kralımız kadar yakışıklı."

"O ormanda hayvanlarla birlikte yaşamış, onlar gibi yiyip içmiş."

"Söylendiğine göre hiçbir hayvan ona fenalık yapmazmış." "Demek hayvanlarla arkadaş olunabiliyormuş." "Adini Enkidu koymuş Samhat, nasıl da çabuk eğitmiş onu."

"Anlattıklarına göre hayvanlar gibi yiyip içiyor, konuşmayı bilmiyormuş."

"Bunları çabuk öğrendiğine göre yakışıklılığı kadar akıllı da olmalı!"

"Kralımız onu görünce ne yapacak acaba?"

"Hangisi hangisini alt edecek göreceğiz."

"Bana kalırsa kralımız ondan daha güçlü."

"Bence Enkidu daha güçlü ve yakışıklı, onda sanki Tanrısal bir güzellik var."

Halk bunları konuşurken birden Gilgames göründü yoldan. Belden yukarısı çıplak olan iri vücudu, güçlü pazileriyle ne ka-

dar da heybetli görünüyordu! Halk ona yol verirken seslen kesilmiş, meraklı gözlerle ne olacak diye bir Gilgames'e, bir Enkidu'ya bakıyordu. Fakat Gilgames öyle dalgindi ki. yürürken sanki etrafındaki kalabalığı görmüyor, sesleri duymuyordu.

O biraz önce Tanrıça Inanna'nın tapınagındaki ask odasında basrahibe Nindada ile geçirdiği unutulmaz saatlerin etkisinden henüz kurtulamamıştı. Ne kadar güzel ve cilveliydi rahibe! Bu kadar güzeli ve tatlisiyle karşılasacağı hiç tahmin etmemişti. Bembeyaz çarşafarla hazırlanmış yatak, etrafa konmuş tüsülerin iç gıcıklayan kokuları arasında o kadınlığının bütün hünerlerini göstermeye çalışmış, Gilgames de erkeklikte ondan aşağı kalmamıştı. Odalarının kapısı önünde çalınan harp, lir ve teflerin esliğinde rahip ve rahibelerin birbirlerine karşılıklı söyledikleri cosku, tutku dolu ask sarkıları sevismelerini daha da çok körüklemiş, doyulmaz zevkler katmıştı.

Inanna nasıl göndermişti sevgili kocasını yeraltı dünyasına, diye düşünüyordu Gilgames. Tanrıçanın kızması da ne korkunçtu! O zaman gözü bir şey görmüyordu. Neymiş kocasının suçu! Karısının yeraltında uzun kalmasına, hemen dönüp gelmemesine aldırış etmemiş, üzülmemiş, tahtına kurulup oturmuş kaygısızca! Tanrıça bilmeliydi yeraltına giderken oradan kolay kolay kurtulamayacağını; fakat o aklına geleni yapar, önünü sonunu düşünmezdi. Yeraltındakiler yerine birini vermeden kendisini bırakmamışlar, o da kocasını verivermişti onlara. Eger Dumuzi'nin kız kardeşi rüya yorumlayıcı Tanrıça Gestinanna olmasaydı, yeraltından hiç çıkamayacaktı. Dumuzi, o sevgili kardeşinin orada kalmasına nasıl dayanabilirdi! Dumuzi'yi yakalamaya çalışan cinlerin dediği gibi, hangi kız kardeşin gönlü razı olurdu buna? Gestinanna hemen kosmuş Tanrılar Meclisi'ne ve başlamış Tanrılara kardeşini yeraltından kurtarsınlar diye yalvarıp yakarmaya; fakat aldirmamış Tanrılar onun yalvarmalarına. En sonunda Tanrıların onu temelli çıkarmayacaklarını anlayınca. Tanrıça, bu kez hiç olmazsa onun yerine yarım yıl ben kalayım demiş yeraltında. Tanrıça Inanna da yaptığına biraz pisman olarak Gestinanna'ya desteklemiş, böylece Dumuzi yarım yıl yeraltında kaldıktan sonra, çıkıp yine karisiyle birleşmeye başlamıştı. Her çıkışında o yıl kim kral ise o Tanrı Dumuzi yerine, bir basrahibe de Tanrıça Inanna yerine geçerek çalgılar, sarkılar esliğinde birleşiyorlardı. Bu yıl güveylik sırası kral Gilgames'teydi.

Gilgames bir taraftan bunları düşünüyor, bir taraftan yürüyordu.

Samhat daha Enkidu'ya gelenin Gilgames olduğunu söylemeden o anlamıştı onun kim olduğunu. Enkidu yavaş yavaş Gilgames'e doğru gitmeye başladı. Büyük bir heyecan kaplamıştı ortalığı, kimsede çit yoktu. Çocuklar bile oldukları yerde sanki çivilenmiş gibiydiler. Halk kimildamaya korkuyordu.

Gilgames ve Enkidu birdenbire göğüs göğüse geliverdiler. Gilgames onu önemsemeyerek yürümeye devam etmek isteyince Enkidu onun yolunu ayagiyla kapadi. Buna birdenbire kızan Gilgames onu itmeye çalışti, basaramayınca sarilip yere çalmak istedi, yine olmadı. Her ikisi birden birbirlerine sarilip bogusmaya başladılar. Onlar bogusurken yerler titriyordu sanki. Herkesi nefessiz birakan bogusma gittikçe kızısıyor, fakat ikisi de ne yeniyor ne yeniliyordu. Birden Gilgames'in ayagi tökezlendi, izleyenler, Enkidu tam bundan yararlanip onu yere çalacak diye beklerken o Gilgames'in eline yapisarak onu düsmekten kurtarmaz mı? Arkasından da birbirlerine sarilip öpüsmeye baslamazlar mı? İste buna sasmamak elde degildi, herkesin agzi açık kaldı.

İkisi de anlamisti birbirlerini yenemeyecegini. Böylece baslamisti onların arkadaşligi ve dostlugu. Birbirleri için şimdi canlarını verebilirlerdi. O günden sonra Gilgames Enkidu'nun arkadaşligıyla can sikintisinden kurtulmuş, halk da onun huzuruyla huzur bulmustu.

Ejder Humbaba (Huvava)

Gilgames, Enkidu ile mutluydu, fakat nedense yine yerinde duramıyor, yapacak işler düşünüyordu. Bulmustu ne yapacağını şimdi. Bu arada Enkidu da yaban yaşamından geldiği için -Gilgames ile canciger arkadaşligına ragmen- cam sikilmaya, basibos dolastığı kırları, candan sevdiği hayvanlarını aramaya baslamisti. Gilgames'in sedir ormanlarındaki canavar Huvava'yi (Humbaba) gidip öldürme teklifini düşündükçe, hiç de olumsuz bulmamaya başladı. Gilgames'e, "Sevgili arkadaşım, canavari öldürme isteginde haklisin. O ölürse halkımız ondan kurtulacak, sen de sanına san katarak, adını ölümsüz yapacaksın. Bu serüvende ben de seni yalnız bırakmayacağım. Fakat, yine de seni tekrar uyarmak istiyorum. Canavar Huvava'nın yaşadığı ormana girenler bir daha çıkamıyormuş. Canavarın kükremesinin bir tufan fırtınası gibi olduğunu, ates saçan agzından her şeyi yok eden bir nefes çıktığını söyledim sana. Bunları bilerek, yine gitmek istiyor musun oraya?" dedi.

Gilgames, "Bunları tekrar hatırlattığın için tesekkür ederim, ama yalnız Tanrılar ölümsüzdür, insanların yaşam günleri ise sayılı. Yaptıkları günlük işler ise rüzgâr gibi geçip gider. Halbuki biz canavar öldürürsek, hiç olmazsa adımız yasayacak. Nasıl olsa bir gün öleceğiz. O yüzden ölümden korkmayalım. Ondan korkarsak kahramanlık gücümüz nerde kalır? Ben senin önünden gideceğim, sen bana yalnız, 'korkma, yaklas!' de yeter. Ölürsem bile, 'Gilgames korkunç Huvava ile çarpışırken öldü' derler ve adım yine unutulmaz" dedi.

Bunun üzerine ikisi bu savaşa gitmek için silahlar yaptırmak üzere ustalara basvurdular. Her birine çeşitli ağırlıkta balta, kılıç, gürz yapmalarını söylediler. Onlar hazırlanınca, bunları yüklenerek Uruk sehrinin meydanına geldiler. Halk onların gideceğini duymuş, meydana toplanmisti. Sehrin yaslıları Gilgames'e. öldürmek istediği canavarın. Enkidu'nun söylediği gibi ne kadar korkunç olduğunu anlattılarsa da, Gilgames kulak asmadı. Üstelik güldü onlara. Yaslılar onun gülmesine aldirmayarak, "Ey kralımız! Sen gençsin. Ayrıca senin gibi bir kralımızı kaybetmek istemiyoruz. Ne olur gitme!" diyorlardı. Baktılar ki, Gilgames kararından vazgeçecek gibi değil, o zaman, "Enkidu'yu bırak, senin önünden gitsin. O yaban olarak büyümüş, dövüsmeyi bilir ve seni korur" dediler.

Gilgames, "Nasıl olur, kendimi kurtarmak için arkadaşımı öne sürer miyim, ne düşüncesiz insanlar!" diyordu.

Bu kez gençler ortaya atildi. "Biz de seninle geleceğiz" dediler. Gilgames, bakti ki ellerinden kurtulamayacak, onlara, "Aranızda, öldüğünüz zaman ölümünüze üzülp ağlayacak annesi, babası, esi, çocuğu, daha doğrusu ağlayacak kimsesi olmayan varsa, onlar gelebilir bizimle" deyince, birkaç genç ortaya atildi. Gilgames. onların hakikaten kendileri için üzülecek kimseleri olmadığını anladıktan sonra, "Siz de gelebilirsiniz bizimle" dedi ve ellerindeki silahlardan onlara da dağıttı.

Gilgames, "Gel Enkidu, şimdi yola çıkmadan önce bilge olan anneme gidelim. O bize çıkacağımız bu yolculuk için en iyi önerilerde bulunacaktır" dedi. Annesi Tanrıça Ninsun Egal, tapınagında onları bekliyordu. Gilgames, annesini görünce, hemen kosup ellerine sarıldı ve "Anneciğim, uzun bir yolculuğa çıkıyorum. Ne kadar güçlü olursam olayım, bilmediğim bir yola gideceğim ve orada bilmediğim Huvava ile savaşacağım. Oraya gidip dönünceye kadar yüce Güneş Tanrımız Samas'ı kızdıran bir şey olursa, ne olur siz benim yerime onu teskin ediniz. Eger Huvava'yı öldürüp, sedir ağaçlarım kesip getirirsem, bütün ülke senlik yapsın! Sizin tam gözünüzün önüne bu zaferi belirten bir abide dikeceğim. Benden dualarınızı esirgemeyiniz!" dedi.

Gilgames'in bu sözleri üzerine çok duygulanan annesi, ellerini baslarına koyarak, onları kutsadı ve Enkidu'ya dönerek, "Senin annen baban yok. Seni doğurmadım, ama yine de oğlum sayılırsın. Sen kirlarda büyüdün. Gilgames'ten daha güçlüsündür, onu sana emanet ediyorum" deyince, Enkidu çok hislendi, gözlerinden yaşlar akarken, "Beni oğul kabul ettiğiniz için size ne I kadar teşekkür etsem azdır. Gilgames benim kardeşim oldu. Onun için elimden geleni yapacağıma, onu gereğince koruyacağıma, bütün kalbimle söz veriyorum. Yalnız, sunu söylemeden edemeyeceğim. Gilgames, o kadar güçlü ki, benim yardımına gereksinim duyacağını pek zannetmiyorum" dedi. Ninsun çok sevindi bu sözlerle ve elinde tuttuğu iki kolyeyi boyunlarına takti. Kolyelerin üzerine koruma cinlerinin resmi kazılmış, bakır dan askıları vardı. Onları takarken, "Bunlar yolculuğunuzda size sans getirsin, sizi korusun!" dedi. Ninsun, onları yolcu ettikten sonra, en güzel elbiselerini giydi. Boynuna değerli taslardan oluşan kolyelerini takti. Basına da tacını koydu. Böyle süslenip püslendikten sonra, tapınagin tepesine çıktı. Oradan Güneş Tanrısı'na tütsüler yaktı ve ellerini ona doğru kaldırarak, "Ey yüce Samas! Neden benim oğlum Gilga-mes'i böyle yerinde duramaz yaptın? Senin izninle o, Huvava'yı öldürmek üzere uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkıyor. Sana rica ediyorum. Ona yardım et, onu koru!" diye yakardı, dualar etti.

Gilgames, Enkidu önde, diğerleri arkalarında yola çıktılar. Hepsinin sırtında ağır silahlar, ellerinde deri tulumlara doldurulmuş bira ve yiyecekler vardı. Bu kadar yük altında yürümek hiç de kolay değildi. Fakat, onların bir amacı vardı. Bu amaca ulaşmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bu da onlara büyük bir güç veriyordu.

Önlerinde asılması gereken yedi dağ bulunuyordu. Onlar, dağın birinden inip diğerine çıkıyor, yürüyorlardı. Açıktaıkları zaman oturup yemek yiyorlar, uykuları geldiginde uzanıp yatiyorlardı. Geceleri gidecekleri yolları yıldızlara bakarak sürüyorlardı. Hava biraz bulutlu olunca hangi yöne gideceklerinde sasirmamak için oturup dinleniyorlar, yıldızlar görünmeye başlayınca yollarına devam ediyorlardı.

Gilgames'in içinde, bütün cesaretine rağmen, "acaba basaracak mıyız?" diye bir endişe vardı. O yüzden dağın birine çıktıklarında, daga kurban olarak biraz un serpti ve "Ey dağ! Bu isı basarip basaramayacağımızı ne olur bana rüyamda göster" diye dua etti.

Enkidu, rahat uyuyup olumlu rüya görsün diye, Gilgames'e yatması için iyi bir yer hazırladı. Gilgames oraya uzanıp yattığında, Enkidu, onun basını dizlerine koydu. Gilgames, yorgunlunun etkisiyle hemen uykuya daldı. Enkidu da otururken uyumamak için büyük gayret gösteriyordu. Bir ara tam uykuya dalmışken, Gilgames'in sıçrayıp kalkmasıyla hemen uyandı.

Gilgames, "Sevgili arkadaşım, istediğim gibi rüya gördüm. Yorumu sen yapacaksın" diye rüyasını anlatmaya başladı: "Rüyamda kirlarda dolasırken bir boga ile karsılaştım. Kuyruğu ile yerlere sürüyordu. Gökte bir toz bulutu yükseldi. Ben hemen onun önünde diz çöktüm. O kolunu bana sardı. Dilim saskinlikten dışarı çıkmıyordu. O bana tulumdan içmek için su verdi." Enkidu, "Sevgili arkadaşım! Karsılaştığın o boga koruyucumuz Güneş Tanrısı Samas'tır. Zor durumumuzda elini bize uzatacak, yardım edecektir. Tulumdan su verilmesi, senin onurlandın-lacagındır" dedi ve "Hiç kuskun olmasın, biz bir olduktan sonra, Huvava'yi nasıl olsa ortadan kaldıracamız. Ülkemizde kimsenin basaramadığını biz basaracağız" diye Gilgames'i yüreklendirdi.

Yine yürümeyi sürdürdüler. Yol o kadar uzundu ki, bir ara dinlenmek için uzandıklarında Gilgames fırlayarak, "Enkidu yine bir rüya gördüm. Bakalım bunu nasıl yorumlayacaksın?" diye söze başladı: "Derin bir dağ dibinde duruyorduk. Hemen dağ dirildi. Beni yere yıktı. Dağ ayaklarımı yakaladı ve onları bırakmadı. Biz onun karşısında dağ sinekleri gibi kaldık. Aydınlik kuvvetle parlıyordu. Bana bir adam göründü. Memlekette en güzel o idi. O beni dağın altına çekti, bana su içirdi. Kalbim ferahladı, ayaklarımı yere degdirdi." Enkidu, "Sevgili dostum, çok güzel bir rüya. Gördüğün dağ Humbaba'dır. Onu yakalayacağız ve öldüreceğiz. Ölüsünü tarlaya atacamız. Yarın her şey sona erecek" diyerek rüyayı yorumladı.

Tekrar dinlendiklerinde, Gilgames. "üçüncü bir rüya daha gördüm" diye Enkidu'ya rüyasını anlatmaya başladı: "Gök gürliyor, yer uğulduyordu. Sonra birdenbire her taraf ölüm sessizliğine gömüldü. Kapkaranlık oldu. Arkasından büyük bir aydinlik göründü. Bir ateş alevlendi. Sonra bu az çok beyaz alev do-nuklastı ve ateş söndü. Etrafta olan her şey küle döndü." Enkidu, "Dostum, bütün bunlar Humbaba'yi öldüreceğimize bir isarettir" diyerek yorumladı rüyayı.

Fakat, rüyayı böyle yorumlamasına rağmen, Enkidu'nun içine anlayamadığı bir korku geldi. Gilgames'e çekine çekine, "Sevgili arkadaşım, nedenini bilemediğim bir korkuya kapıldım. Adeta ayaklarım geri geri gidiyor. Kollarım sanki tutulmuş gibi. Halbuki seni asla yalnız bırakmak istemiyorum" deyince, Gilgames hayretle onun yüzüne bakarak, "Birdenbire ne oldu sana böyle? Yoksa rüyamı başka şekilde yorumlayıp, bana doğrusunu söylemedin mi? Kendine gel kardeşim. Bu kadar yol yürüdük. Senin kalbin savaşla çarparken, neden bu korku? Gel el ele verelim. Biliyorsun atasözümüzü, 'iki katli ip kopmazmış'. Biz birlikte olunca, karşımıza ne çıkarsa alt edeceğiz. Korkma ben önden gideceğim. Humbaba'yi öldürüp, Uruk'a döndüğümüzde, nasıl karşılanacağımızı bir düşün" diye onu korkusundan kurtarmaya çalıştı.

Enkidu da böyle bir korkuya kapılmanın artık zamanı olmadığını biliyordu. Kendini toplamaya çalışarak, "Merak etme Gilgames, nasıl olsa bu korkuyu yeneceğim. Onun için rahatlıkla yolumuza devam edelim" dedi.

Yollarda yiyecekleri bitti, hayvanları avlayıp yediler. Biraları bitti, pınarlardan su içtiler. Yollar bitmek bilmiyor, bitmedikçe de onlar sanki daha çok güçleniyorlardı.

Bir gün bir de baktılar ki, canavarın yaşadığı ve koruduğu sedir ormanlarının yanına gelmişler! Ormana yaklaştıkça, sık sedir ağaçlarının göz alıcı güzelliğine bakakaldılar. Bütün hasmetiyle parlayan güneş isinlarını sokmamışlardı ormana. Ormanın dış kısmı sanki kimse girmesin diye sık çalılıklarla kaplanmıştı. Onların geldiğini canavar anlıyor ve Gilgames'e doğru öyle bir üflüyordu ki, Gilgames orada uyuyakaldı. Arkadaşları canavarın üflemesi yüzünden onun uyudugunun farkında degildiler ve "Çok yoruldu, bırakalım uyusun" dediler. Öyle derin bir uykuya dalmıştı ki, günler geçiyor, onun uyanacağı yok. Nihayet, karar verdiler onu uyandırmaya.

"Gilgames, daha ne kadar uyuyacaksın, uyan ve kalk artık, bizler seni bekliyoruz" diye uyandırmaya çalışırken, o yattığı yerden fırlayarak büyük bir saskinlık içinde, "Ne oldu bana? Neden uyuyakaldım, neden şimdiye kadar beni uyandırmadınız? Hemen yola koyulalım. O canavar ne kadar korkunç olursa olsun, yakalayıp öldürecekim" dedi.

Ormana geldiklerinde ağaçlar o kadar sikti ki, onları kesip yol açmadan yürümeye imkân yoktu. Birlikte gelen gençler baltalarla ağaçları kesip, ülkelerine götürmek üzere demetler yapıyorlardı. Yol açıp ilerlemeye başladıklarında Huvava onların yaklaştığını anlayınca kükremeye başladı. Onun kükremesiyle ağaçlar sallanıyor, sanki yer yerinden oynuyordu. Enkidu, "Duyuyorsun değil mi arkadaşım canavarın kükre-mesini? Hâlâ korkmuyor musun?" dedi. Gilgames, "Bizi hiçbir şey korkutamaz, yeter ki, beraber olalım. El ele verince onu yeneceğimizden hiç kuskun yok" dedi. Birbirlerine destek olarak yürümeye devam ettiler. Tam o sırada her şeyi altüst eden bir fırtına patladı. Öyle bir fırtına ki, ağaçlardaki dalları, yaprakları koparıp yerlere çarpıyor, yerdekileri de havalara fırlatıyordu. Toz duman, göz gözü görmeyecek hale gelmişti ortalık. Bu kargasalık içinde Gilgames Enkidu'yu yakalayarak, "Sakin bu fırtına seni korkutmasın! Bunu Güneş Tanrımız Samas'ın ejderi daha kolay yakalamamızı sağlamak için gönderdiğinden kuskun olmasın!" dedi. Bunda Gilgames haklıydı. Çünkü ejder bu fırtınadan saskına dönmüş, ne yapacağını bilmez halde iken, korkunç yüzü, bütün dislerini gösteren agzi ile karsılarına çıkıvermişti. Onun saskinliğinden yararlanan Gilgames'in, fırtınanın uğultusunu bile bastıran bir haykırıyla ejderin üzerine atılmasıyla suratına yumrugunu atması bir oldu. Fırtına dan sersemleyen ejder beklemediği bu yumrukla yere yikiliverdi. Bunu gören Enkidu, hemen onun üzerine atladi ve elinde tuttuğu iple onu simsiki bağladı. Bunun üzerine Huvava Gilgames'e "Ne olur Gilgames beni bırak! Sana hiç dokunmayacağım. İnsanlara zarar vermeyecekim, onlar istedikleri kadar ormandan ağaç kesebilirler. Yeter ki beni bırak! Senin kulun kölen olacağım, yeter ki beni öldürme" diye yalvarmaya başladı.

Bu güçlü, acımasız görünen Gilgames'in ne de yufka yüregi varmış! Hemen Enkidu'ya yavaşça, "Bak zavallı ne kadar yalvarıyor. Bize ve insanlarımıza bir şey yapmayacağına söz veriyor. Gel onu öldürmeyelim" dedi.

Enkidu buna çok kızdı: "Sen deli misin, inanıyor musun onun sözlerine? Adi üstünde, canavar! Söylediklerinde durur mu? Eger onu bırakırsak, biz dönemeyiz ülkemize. Hazır tutmusken elimizden kaçırmak olur mu? Hemen öldüreyim onu" dedi ve kılıcıyla bir vuruşta öldürdü. Canavarın basını kesip bir tarafa koydular. Tam torbayı alıp yola çıkacakları zaman Enkidu Gilgames'e, "Arkadaşım şimdi aklıma bir şey geldi. Hazır buraya gelmişken ormanın en uzun ve güzel ağacını keselim" deyince Gilgames lafinin sonunu beklemeden hemen, "Ne yapacaksın onu?" diye soruverdi. Enkidu, "Ondan yüce Tanrımız Enlil'in Nip-pur'daki tapınağına çok görkemli kapi yaptırmak istiyorum."

Bu öneri Gilgames'in hosuna gitti. Çünkü Humbaba'yi öldürdükleri için Orman'in sorumlusu olan Tanrı Enlil'in onlara kiza cagindan korkuyorlardi. Ormanın en uzun ve kalın agacini buldular. Onu kestiler, yanlarında gelen gençlerin ormana yol açmak için kesip demet yaptıkları odunlarla birlikte Fırat Nehri'ne salıverdiler. Nehir onları Uruk'a götürecekti.

Bu iş de tamamlandıktan sonra büyük bir zaferle Uruk'a döndüler.

Onları merakla bekliyordu Uruk halkı. Geldikleri daha uzaktan görülür görülmez,

"Geliyorlar!" sözü bir anda dalga dalga şehre yayıverdi. Onlar daha şehir meydanına ulaşmadan halk oraya toplanmıştı bile. Herkesin meraklı gözleri önünde torba açıldı. İnsanları yıllarca korkudan titreten, onları ormana sokmayan canavarın korkunç baskısı ortaya çıktı.

Halkta büyük bir sevinç başladı. Herkes birbirine sarılıyor, ardından Gilgames'e koşuyor, ona sarılarak, "Sen ülkemizin en büyük kahramanısın" diyorlardı. Enkidu'ya da aynı gösteri yapıyordu.

Gilgames böylece şehir duvarını ve diğer yapıları yaptırdığı için ünlü olduğu gibi, canavarı korkusuzca öldürerek ülkeyi bu canavardan kurtardığı için de kahraman olmuştı.

Gök Bogasi

Gilgames artık yalnız halkın değil, Sümer Tanrı ve Tanrıçalarının gözünde de bir kahraman sayıldı. Şimdi onun krallık unvanı yanına bir de kahramanlığı eklenmişti. Çok mutluydu Gilgames; istediğini yapmış, kendi gücünü ve korkusuzlugunu kanıtlamış, adını komsu ülkelere kadar duyurmuştu. Yaptıklarını tabletlere yazdığından, belki yüzlerce yıl sonraya kadar adı sürecek, ne kadar ölmüş olsa bile insanlar onu bilecekti. Çok mutluydu o!

Artık rahat rahat krallığını yapacak, sevgili arkadaşı Enkidu ile istediği gibi yaşayacaktı. Enkidu onun hem dert hem sevinç ortağıydı, ona o kadar alışmış, onu o kadar sevmişti ki, bir gün bile onsuz kalabileceğini düşünemiyordu. Birlikte geziyor, birlikte avlanıyor, birlikte eğleniyorlardı. Hep, "Ne mutlu ki, böyle bir arkadaşım oldu" diyordu. Onların arkadaşlığı dillere destan olmuş, uzak ülkelere kadar yayılmıştı. Aileler çocuklarına, öğretmenler öğrencilere, yaşlılar gençlere, "Gilgames ve Enkidu gibi arkadaş olun!" diye öğüt veriyorlardı. Uruk halkı da çok rahattı. Artık herkes bayramlarını büyük bir neşeye kutluyor, tapınaklardaki törenleri kaçırmıyorlardı. O kadar çok törenleri vardı ki, yeni ay gökyüzünde görüldüğü, 15 günlük olduğu ve görünmediği son günde yapılan törenler çok özeldi. O günler halk Tanrılara dua eder, adaklar adar veya daha önce adadıkları adakları getirirlerdi. Tapınaklardaki rahip ve rahibeler çeşitli çalgılar eşliğinde şarkılar söyleyerek, danslar ederek Tanrıları, dolayısıyla halkı eğlendirirlerdi.

Gilgames ve Enkidu zaman zaman saraydan çıkıp, çarşılari, nehir kenarındaki iskeleleri geziyor; satıcılar, tüccarlar ve sanatçılarla konuşup, onların dertlerini, isteklerini dinliyorlardı. Her ikisi de yaşamlarından çok memnundu.

Mutluluk nedense bazen uzun sürmüyor, çok geçmeden yasami karabulutlar sarabiliyordu. Gilgames ve Enkidu'nun mutluluğuna da karabulutlar yaklaştırmaya başlamıştı. Güzeller güzeli, çekici, alımlı Tanrıça Inanna, Gilgames'e daha Huluppu ağacını kestirdiği zaman göz koymuştu. Fakat o sıralarda Tanrıça'nın bir sevgilisi vardı. Bir gün her nedense ona kızmış ve ondan ayrılmıştı. Gilgames'i, canavarı öldürüp elini yıkadıktan ve kendisine eski düzeni verdikten sonra ilk gören Tanrıça Inanna oldu. Çok yakışıklıydı. Üstelik şimdi hem kral, hem de büyük bir kahraman.

Tanrıça bir gün en göze çarpan giysilerini giydi. Saçlarının buklelerini yanaklarına doğru indirdi. Gözlerine sürmeler çekti, boynuna çeşitli değerli taslardan kolyeler takti ve doğru Gilgames'e gitti.

Gilgames, bu güzel Tanrıça'yı karşısında görünce, birden şaşmıştı. "Bu ulu Tanrıça neden benim ayaklarıma kadar gelsin! Ne yaptırmak istiyor bana!" dedi kendi kendine. Bu Tanrıça ki, bütün Tanrılar ve erkekler ona sahip olabilmek, onunla evlenebilmek için arkasından koşuyor, ona yalvarıp yakarıyorlardı. Herkes onun güzelliğine hayran, çekiciliğine kurban oluyordu. Gilgames, hemen ayağa kalkarak, ona yer gösterdi ve "Sayın Tanrıçam! Sizin için ne yapabilirim?" diye sordu. Tanrıça öyle güzel, bir genç kız gibi öyle saf görünüyordu ki, Gilgames gözlerini alamıyordu ondan. Tanrıça, "Gilgames seni çok beğeniyorum. Düşündüm, tasındım ve seninle evlenmeye karar verdim" deyince, Gilgames beyninden vurulmuşa döndü. Tanrıça ondan her şeyi isteyebilirdi, ama evlenmek isteyeceği asla aklına gelmemişti. Nasıl olur da, yere göğe hâkim olduğuyula övünen bir Tanrıça benim gibi bir insanogluyula evlenmek isteyebilir?!" diye hemen aklından geçirdi. Ayrıca ona güvenemezdi ki! O kaç erkeği bastan çıkarmış; sonra da onları boş çuval gibi alıvermişti. Gilgames, o erkekler gibi olmayı asla istemiyordu. Fakat, bunu, bu gururla Tanrıça'ya nasıl söyleyebilecekti? Onun her dediği, her istediği olmalıydı.

Gilgames, Tanrıça'nın gururunu kırmamaya dikkat ederek, en içten, en sevimli sesiyle, "Tanrıçam! Bu teklifinizle bana büyük bir şeref verdiğiniz, beni onurlandırdınız. Ben küçük bir şehrin kraliyim. Siz ise yerin, göğün kraliçesisiniz. Size nasıl koca olabilirim?" diye söze

basladi. Fakat, Tanrıça onun konusmasını sürdürmesine meydan vermeden sözü kendi aldı ve "Gilgames, seninle evlenir evlenmez, hatta daha önce altın ve lacivert tasta bir araba yaptırtacağım ki, bayılacaksın ona! Tekerlekleri piril piril parlayan altından olacak.

Güçlü katırların çektiği bu araba ile istediğimiz yere gideceğiz. Sen evimize girerken, evin esikleri ayaklarını öpecekler. Krallar, prensesler ve yöneticiler önünde sevgiyle eğilecekler. Sana dağlardan, ovalardan hediyeler ya gelecek. Ayrıca ülkemize de bolluk gelecek. Keçiler üçüz, koyunlar ikiz doğuracaklar. Yük taşıyan esekler öyle güçlenecekler ki, sırtlarındaki ağırlıklarıyla bile kosarken, katırları geçecekler. Boyunduruga takılan öküzlerin esi olmayacak. Arabaya kosulan atlarının üzü her tarafa dağılacak. Görüyorsun ya! Benimle evlenmen hem kendin hem de ülkemiz için çok iyi olacak!"

Tanrıça konuşurken Gilgames'in aklından neler neler geçiyordu! "Sen!" diyordu "Sen soğukta ısıtmayan bir örtüsün! Sen fırtınaya engel olmayan bir kapı, üstüne örtüleni altında ezen bir fil derisi, içindeki kahramanların üstüne çöken bir saraysın!"

Bunları neredeyse sesli söyleyecekti. Bir taraftan korkuyordu, ya Tanrıça aklından geçenleri okuyuverirse diye. Ama ona kabul edemeyeceği böyle bir evlenme teklifi yaptığı için kızıyor, kızgınlığını onu küçülten sözlerle yenmeye çalışıyordu. Bunun için yine hiç durmadan "Sen taşıyanın sırtında eriyen bir ziftsin! Tas duvarı çatlatan kireç, düşmanı çeken yeşim taşı, ayağı sıkıran bir ayakkabıdır sen!" diye içinden geçirmekten kendini alamıyordu. Böyle kötü laflar söylenir miydi bu güzel Tanrıçaya! Ama o, güzelliği kadar acımasız da olabiliyordu.

Evlenmeyi istemeyince kim bilir ondan nasıl intikam alacaktı!

Gilgames, bunları düşünürken, bir taraftan da Tanrıça'ya vereceği cevabı hazırlamaya çalışıyordu. Tanrıça Inanna sözünü bitirince, "Tanrıçam, vereceklerin son derece değerli benim için. Fakat, bunlara karşı ben sana ne verebilirim ki?! Sana uygun olanları benim verebilmem ise imkânsız!" dedi.

"Gilgames, ben senden yalnız benimle evlenmeni istiyorum, verdiklerimin karşılığını asla!.."

Gilgames, Tanrıça'yı kırmamak ve kızdırmamak için ne söyleyeceğini bir türlü kestiremiyordu. Çünkü, biliyordu ki, Tanrıça ile evlenirse, bir süre sonra diğer sevgilileri gibi onu da basından atacaktı. Yalnız basından atsa iyi! Ona başka kötülükler de yapabiliirdi. Bunu yüzüne vursa çok kızabiliirdi o. Tanrıça'ya ne söyleyeceğini düşünürken, Tanrıça ona vereceklerini tekrar tekrar sayıp döküyor, "Seninle evlenirim" demesini sağlamak için onu öyle sikistiriyordu ki, Gilgames nihayet baklayı ağzından çıkarıverdi: "Sevgili Tanrıçam, biliyorsun, sen sevgililerinden bir süre sonra bikiyorsun. Onlardan kimisini hayvana döndürdün, kimisine ağır işler yükledin. Hele zavallı kocan genç Dumuzi'yi yeraltında inlettin. Ben bunlardan hiçbirisi gibi olmak istemiyorum, sana arkadaş olarak kalmak istiyorum" deyiverdi.

Gilgames, bunları söylerken, Tanrıça'nın yüzü sekilden sekle giriyor, gittikçe kızdığı anlaşılıyordu. Gilgames, tam sözünü bitirdiği an, Tanrıça büyük bir hisimle yerinden fırladı ve "Benim gibi bir Tanrıçanın evlenme teklifini kabul etmemek ha! Olacak şey değil! Sen kim oluyorsun da beni geri çevirebiliyorsun! Bunu senin yanına kâr bırakmayacağım! Bu yaptığını en ağır şekilde ödeteceğim sana!" diye büyük bir hisimle ayrıldı oradan.

Gilgames, onun kızacağını tahmin ediyordu, ama bu derece olacağını hiç düşünmemisti. Olmıtu olan. Sonunu beklemekten başka seçenek yoktu. Kızgın Tanrıça onun yanından çıktı ve doğruca Gök Tanrısı Amu'ya gitti.

"Göklerin beyi sevgili babam. Basıma gelenleri sorma. Kahraman Gilgames benim evlenme teklifimi kabul etmedi. Bu olacak şey mi? Ki, göklerin, yerlerin kraliçesi olan bana bir ölümlü nasıl 'hayır!' diyebilir? Onu muhakkak cezalandırmalıyım! Gilgames'i ve Uruk sehrini yok edeceğim. Onun için lütfen bana gök bogasını gönder!" dedi.

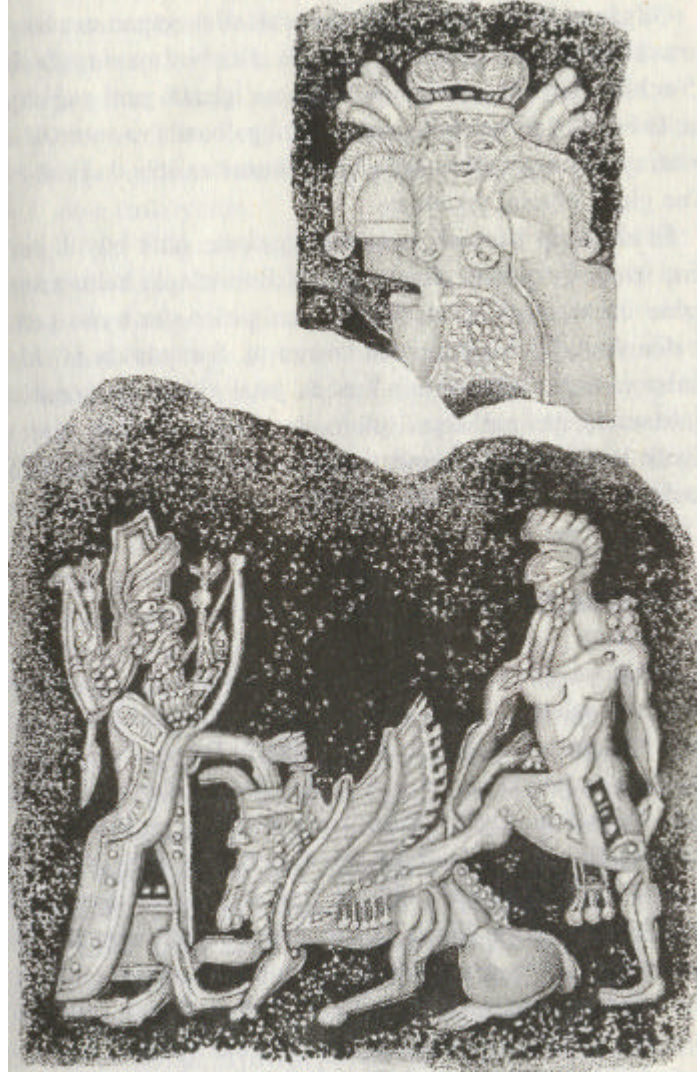
Gök Tanrısı, olanaksız olan bu isteğe ne cevap verecekti?! "Kızım" dedi, "eger gök bogasını sana veririm, ülkede yedi yıl kitlik olur. İnsanlarımız kitlik yüzünden ölür."

Inanna, "Söz veriyorum, yedi yıl insanlarımıza bolluk getireceğim. Ben Bereket Tanrıçası değil miyim?"

Gök Tanrısı yine ona vermek istemedi. Bu kez Tanrıça Gök Tanrısı'na büyük bir sirretlikle, "Eğer gök bogasım vermezsen, bütün ölüleri yeraltından çıkarıp, yasayanların basına dert edeceğim" diye tehdit etti. Bunun üzerine Gök Tanrısı Anu daha fazla dayanamadı, gök bogasını yere indirip salıverdi.

Boga bir taraftan insanları öldürmeye, diğer taraftan ortalığı kirip dökmeye başladı. Gök bogası böyle basıboş kalırsa, Uruk'ta her şey yok olacaktı. Bunu gören Gilgames Enkidu'ya, "Haydi arkadaşım, bu azgın bogaya gücümüzü gösterelim. Ona bizden başka karşı çıkacak kimse yok" dedi. Enkidu, "Haydi arkadaşım hücum!.." diyerek ikisi birden boganın üzerine atıldılar. Neye ugradığım anlayamayan bogayı kiskivrak yakalayarak, kılıçlarını saplayıverdiler bogaya. Boga cansız düştü yere.

Bunu gören Tanrıça, Uruk duvarına çıkarak, "Göğün bogasını öldürmeye cesaret eden Gilgames'in vay haline! Ona çok ağır bir ceza vereceğim" diye bağirmaya başladı. Bunu gören Enkidu, fena halde kızdı ve hemen boganın sağ kalçasını keserek Inanna'ya fırlattı ve üstelik "İmkânım olsaydı, seni de böyle yapardım!" dedi. Söylenir miydi bir Tanrıçaya bunlar! Inanna, ona adanmış kızları, tapınak genel kadınlarını kalçanın etrafına toplayarak hep birden "Alacağın olsun Gilgames, alacağın olsun Enkidu. Bu yaptığınızı burnunuzdan fitil fitil çıkaracağım. Kaybınız çok büyük olacak!" diye bağırıyorlardı.

Gilgames, bunlara hiç aldirmayarak silah yapan ustalari çagirtarak boganın boynuzunu ölçtürdü. Her biri mavi tastandı ve 15'er kilo geliyordu. Kalınlığı da 50 cm. İçleri 6 gür (1 gür =120 litre) yağ alıyordu. O boynuzları kendi Tanrısı olan Lugalbanda'ya sunmak üzere sarayın kraliyet salonuna astılar. Sonra her ikisi de Fırat Nehri'ne gidip, ellerini yıkadılar. El ele verip Uruk'un meydanına gelince, halk büyük bir sevinç içinde onların etrafına toplandı. Bununla iki kahraman ünlerine ün katmısti. Artık onları öven şiirler yazılıyor, şarkılar söyleniyordu. Şehir sevinçten cosmıstı. Sarayda da büyük törenler yapıldı. Gilgames ve Enkidu yatak odalarına kendilerini attıklarında, yorgunluktan bitkindiler. Diğer taraftan yine çok büyük bir iş basardıklarından dolayı son derece sevinçliydiiler. Sevinçle yataklarında uyuyakaldılar.

Enkidu'nün Hastalanması

Ertesi sabah uyandıklarında Enkidu Gilgames'e gece gördüğü rüyayı anlattı: "Sevgili arkadaşım bu gece tuhaf bir rüya gördüm. Rüyamda Gök Tanrısı Anu, Bilgelik Tanrısı Ea, Hava Tanrısı Enlil ve göğün parlak ışığı Güneş Tanrısı Samas toplanmışlardı. Tanrı Anu, Enlil'e, 'Bunlar gök bogasını ve Huvava'yi öldürdüler. Bu yüzden ikisinden biri ölmeli, Gilgames ölmeli!' dedi. Ona karşı Tanrı Enlil, 'Hayır, Enkidu ölecek!' diye karşılık verdi. Onun üzerine Güneş Tanrısı Samas ortaya atılarak, 'Sedir ormanlarının canavarını, gök

bogasini benim emrimle öldürmediler mi, neden suçsuz Enkidu ölecek?!" dedi. Bunun üzerine Enlil Samas'a, 'Sen her gün asagi inip onlardan biri gibi oluyorsun, o yüzden onlari koruyorsun. Evet Enkidu ölecek!' dedi".

Bunlari anlatirken, Enkidu'nun gözlerinden yaslar akmaya basladi. Gilgames de onunla agliyor, bir taraftan da "Sevgili kardesim, ben sensiz olabilir miyim? Hayir, böyle bir sey olmaya cak, sen ölmeyeceksin. Sen ölürsen, ben ne yaparim? Rüyalarda eörülen her sey çikmaz, merak etme" diyor, fakat için için de "ya ölürse!?" diye üzüliyordu.

Tanriça Istar Gilgames'in kendisiyle evlenmek istememesine ve arkadasıyla bogayi öldürdüklerine o kadar kizmist ki, onun intikamini en kısa zamanda almalı ve Gilgames'i can evinden vurmaliydi. Onun Enkidu'ya ne kadar bagli oldugunu biliyordu. En-kidu'yu ondan ayirmak büyük bir ceza olurdu Gilgames'e. Hemen karar verdi. Enkidu ölecekti, ama kendisi gibi bir Tanriçanın bogasini öldürmeye, hele kalçasini da suratina atmaya cesaret eden cezasiz kalamazdi. Gilgames, sevgili arkadasından ayrilarak, Enkidu ise ölecek cezalarını bulmaliydi. Enkidu'yu birden öldürmek yerine, yavas yavas, aci çekerek ölmesini istiyordu.

Enkidu hastalandi. Acilar içinde kivraniyordu. Gilgames, onun basından ayrılmıyor, onun acilarini nasıl yok edeceğini bilemiyordu. Hekimler getirtti. İlaçlar yaptırtti. Büyücülere basvurdu, ama hiçbirinin etkisi görülmüyor, gün geçtikçe ağırlasiyordu.

Bir sabah Enkidu Gilgames'e, "Sevgili kardesim, ben bu gece yine bir rüya gördüm. Bu rüyaya göre, sen bos yere beni yasatmak için uğrasiyorsun. Ben öleceğimi rüyada gördüm" dedi ve rüyasini anlatmaya basladi: "Gök gürlüyor, yer inliyordu. Ben yapayalnızdım. Yüzü su kusuna, ayaklari kartala benzeyen bir hayvan üzerime atildi. Kollarim kus kanatlari gibi tüylenmist. O yüzüme bakti ve beni Yeraltı Tanriçasi İrkalla'nın karanlık evine götürdü. Oraya giden yoldan asla geri dönülmüyordu. O evde olanlar toz ve çamur yiyorlar, karanlıkta oturuyorlardi. Onların kuslar gibi kanattan giysileri vardi. Orada eski krallar, yüksek rahipler, rahip yardımcilari, sihir ve büyü yapan rahipler ve göğe çıkan rahipler bulunuyordu. Yeraltı Tanriçasi Ereskigal'e, onun dizleri dibinde kâtibesi Belit-Seri, elinde bir tableti okuyordu. Bana göre hiç de iç açici bir rüya degil. Ben herhalde dönülmeyen o yere gideceğim" dedi. Gilgames, onu teselli etmeye çalisti, fakat söylediklerine kendi de inanmiyordu. Arkadası onu yalnız bırakacakti. Gün geçtikçe Enkidu'nun hastaligi ağırlasiyordu.

Bir gün Enkidu, "Sevgili arkadasim, biliyorum ben öleceğim. Yatakta ölmek duygusu çok korkunç! Savasta ölmeyi daha çok isterdim. Savasta ölenler, kutsal ve kahraman sayilir.

Tanriça beni çok fena cezalandiriyor" dedi.

Enkidu hastaligi arasında zaman zaman kendisini yabanlıktan kurtarip sehirli yapan avciya, Samhat'a kiziyor, kendisini hayvanlarla beraber basibos ve üzüntüsüz yaşamaktan Uruk'a getirdigi için lanetler, beddualar yagdiriyordu.

En ilginç olani da, sedir ormanlarından kesip getirdigi ağaçtan, Nippur'daki Tanri Enlil'in tapinagina yaptırdigi kapiya, sanki karsisinde ve canlıymis gibi söyledikleri idi: "Seni aptal, anlayissiz kapi! Ağacini en iyi ağaçtan kesip ta sedir ormanından getirdim. En iyi marangozlara yaptırdım seni! Seni ta Nippur'a götürüp yerine takdirdim. Üzerinde döneceğin söve taslarına diyecek yoktu. Onlara benim yaptigimi bildirmek için adimi da kazdirdim.

Bunlari yaparken senin Tanri Enlil yanında bana yardım edeceğini, beni savunacağım sanmistim. Ama ne gezer! Bak yüce Tanrimiz Enlil beni ne hale soktu. Ölümümü bekler oldum. Bunun için şimdi imkânî olsa elime bir balta alip seni paramparça etmek istiyorum. Dilerim benden sonra gelen krallar sana hiç deger vermesin! Hatta benim adım bile silinsin senden!" diyor, bir taraftan agliyordu.

Bu kez gözyaslari içinde ellerini Günes Tanrısı Samas'a kaldırarak "Ey yüce Tanrim, sana sevgim ve saygım sonsuzdur. Skintili günlerimizde imdadımıza yetistin. Gönderdigin firtinalar, Humbaba'yi yakalamamıza yardımcı oldu. Simdi senden baska bir yardım rica ediyorum. Beni kirlardan, hayvanlarımdan ayiran avci, artık hayvanlari avlayamasin,

kollarında güç kalmasın, yiyecek bulamasın! Rahibe Samhat'ın da kendine özgü bir evi, seveceği bir çocuğu olmasın. Yattığı yer sokak, içtiği pis su olsun. İnsanlar onu aşağı görsün, sarhoslar hırpalasın!"

Bunları duyan Güneş Tanrısı Samas, Enkidu'ya, "Niçin onlara kızıyor, onlar için fena şeyler istiyorsun benden. Avcı seni Sarahat ile tanıştırdı. Rahibe Samhat sana krallığa yakışır şekilde eklemek yemeyi, gönüllere nese veren sarap ve birayı içmeyi öğretti. Sana sahane giysiler giydirdi. En önemlisi seni Gilgames gibi birine arkadaş yaptı. O şimdi seni krallık yatağında yatırıyor. Seni onurlu olarak rahatlatmaya çalışıyor. Kendisi de yanından ayrılmıyor. Senin arkandan bütün Uruk halkı ağlayacak ve yas tutacak. Gilgames'in de seni gönderdikten sonra vücudunu kollar saracak ve aslan postuna bürünerek, çöllerde dolasacak" dedi.

Bunları duyan Enkidu sakinleşti ve düşünmeye başladı. Güneş Tanrısı'nın dediği doğruydı. Kirlarda hayvanlarla yaşamaya devam etseydi, bunların hiçbirisi olmayacak, bir hayvan gibi ölüp kalacak, cesedini hayvanlar parçalayacaktı.

Bunları düşününce yaptığı kötü dualardan utandı, pisman oldu. Bu kez yine Samas'a "Ne olur ulu Tanrım! Beni affet, onları istemekle büyük bir hata yaptığımı anladım. İstediklerimi hiç duymamış ol. Yalnız Samhat için iyi dualar etmek istiyorum. Onu çok sevmistim. Bana tam bir öğretmenlik yapmıştı. Aslında onun hakkını ödeyemem. Ne olur! Onu krallar sevsin! Delikanlılar onun sevdasına tutulsunlar. Basına lavacert tasından taşlar

konsun, hazinelerin kapıları açılsın ona. Ugruna yedi çocuklu kadın bile feda edilsin!" Hastalığı gün geçtikçe artan Enkidu bir gün gözlerini bir daha açmamak üzere kapayıverdi. Gilgames, onu uyandırmak için neler yaptıysa, o uyanmadı. Gilgames büyük bir acıyla arkadaşının üstüne kapandı. Yedi gün yedi gece kimse onu kaldıramadı. Artık Enkidu'nun vücudu çürümeye, burnundan kurtlar çıkmaya başlamıştı ki, ne yapıp edip Gilgames'i kaldırdılar üstünden.

Enkidu'nun ölümü Tanrıça'nın istediği gibi Gilgames'i can evinden vurmıştı. O kadar sevdiği, her anını birlikte geçirdiği biricik kadesi, arkadaşı ölmüştü. Ne yapacaktı şimdi? Gözü bir şey görmüyor, gece gündüz ağlıyordu. Acısından güzel giysilerini yırttı, saçlarını yoldu. Bağırdı, çağırdı, hiçbirisi onu geri getiremedi, getiremeyecekti de!

Onu teselli etmeye gelen halka ve yaşlılara, "Sevgili halkım, dostlarım hepinizi seviyorum, biliyorsunuz. Enkidu, bana candan arkadaş. Bundan dolayı bir kadın gibi ağladığım için ayıplamayın beni. Kadın erkek herkesin acı karsısında ağlamaya, sevinmeye, zamanında gülmeye hakkı var. Mademki Tanrılarımız o hissi bize vermiş, niçin onu kullanmayalım! Enkidu'ya o kadar alışmıştım ki, o benim için elimde ok-yay, belimde hançer, önümde kalkan, bayramların giysisi, bitmez tükenmez bir nese kaynağıydı. O benden çalındı. Benim sevgili arkadaşım kirlarda yabane-sekleri, panterler, aslanlarla dolasıyordu. Onunla en zor işleri yaptık. Onunla gök bogasının, sedir ormanlarının canavari Huva-va'yi öldürdük. O şimdi öyle bir uykuya daldı ki, beni duymuyor. Gözlerini açmıyor. Kalbine bakıyorum, o çarpıyor" dedi.

Yine kendini tutamıyor, söylenmesini sürdürüyordu: "Sevgili arkadaşım Enkidu için benim gibi herkes, her varlık yas tutsun! Birlikte gittigimiz yollar, astigimiz dağlar, ona annesi gibi olan geniş kırlar, panterler, aslanlar, çakallar, bütün yaban hayvanları, kenarında dolastığımız kutsal Ulaya Nehri, suyunu tulumlarımızla Tanrılara sunduğumuz saf Fırat Nehri, Huvava'dan kurtardığımız Uruk halkı, bira yapanlar, yiyecek hazırlayanlar hepsi aglasın, yas tutsun! Agıt yapan rahipler senin için saçlarını yolsun! Duyun ey Uruk halkı! Sevgili arkadaşım Enkidu için yaptığım agıdı! İçim yanıyor, ne zormuş arkadaş, dost acisi çekmek! Onun acisini unutmak için saçlarımı koyuvererek, bir aslan postu giyip kırlara kendimi atmaktan başka çare göremiyorum" diyordu.

Bu agıtlar, söylenmeler arasında Gilgames'in aklına kendisini biraz olsun sakinleştirecek bir fikir geliverdi. Evet, bunu daha önce neden düşünmememişti! Hemen yontucuları, heykel yapanları, bakircıları, kuyumcuları çağırdı.

Onlara "Sevgili arkadaşım, kardeşim Enkidu'yu daha sonraki kusaklarımıza da tanıtmak istiyorum. Onun için sizden ricam, onun bir heykelini, yontusunu yapmanız. Ama öyle bir heykel ki, derisi tüm altından, göğüs kısmı lacivert tasından olacak. Onu herkesin görebileceği bir yere dilemelisiniz. Uruk'a gelenler önce onu görmeli, ayaklarını öpmeli! Vakit geçirmeden hemen işe başlayın!" diye emir verdi.

Gilgames ne yaparsa yapsın yine de Enkidu'nun acısından bir türlü kurtulamıyordu. Ne olurdu onu bir daha görebilsem, diyordu. Sanki bir daha görse bütün acılarını unutacakmış gibi geliyordu. Birden aklına, gidip Tanrılarımıza yakarayım, belki onu bir daha görmeme yardım ederler, diye bir fikir geldi. Önce Tanrılarının babası Enlil'e başvurdu, o aldiris etmedi. Ay Tanrısı Nanna'ya anlattı derdini, o da kulak asmadı. En sonra "Bunun çaresini bulabilecek tek Tanrı Bilgelik Tanrısı Enki olmalı. O insanlara yardım etmeyi bilir ve sever. Bana da sevgili arkadaşımı bir kerecik olsun tekrar gösterebilir" diye düşündü ve hemen onun Eridu'daki sualtı sarayına gitti ve ona yana yakıla derdini anlattı. Bilgelik Tanrısı Enki, "Benden öyle bir istekte bulunuyorsun ki, benim yapmama olanak yok. Ölen birini ben nasıl canlandırabilirim? Yeraltından çıkma izni yalnız Çoban Tanrımız Dumuzi'ye verildi. Fakat o bir Tanrı. Öyle olduğu halde ancak altı ay yeryüzünde kalabiliyor" dedi.

Gilgames bunları duyduğu halde, yine Tanrı'nın yakasını bırakmıyor, durmadan yakarıyor, "Onu ne olur bir kez daha görebilsem!" diyordu. Tanrı Enki uzun uzun düşündükten sonra, "Eğer Güneş Tanrısı Samas yeraltına bir delik açarsa oradan Enkidu'nun gölgesi çıkabilir, ama yalnız kısa bir süre için" dedi.

Gilgames bunu duyunca, sanki hemen olmuş gibi heyecanlandı ve gözlerinden yaşlar akarak, "Yalnız gölgesi, yalnız kısa bir zaman için de olsa razıyım, yeter ki, onu bir daha göreyim" diye boynunu bükerek yalvardı. O kadar içten söylüyordu ki bunları, Tanrı Enki dayanamadı ve onu sağlamaya çalışacağına söz verdi ve sözünde durarak Güneş Tanrısı Samas'ın yeraltı dünyasının gansir kapısını açmasını ve Enkidu'nun gölgesinin yeraltından çıkmasını sağladı. İki arkadaşın büyük bir sevgi ve hasretle birbirlerini kucaklamaları görülecek gibiydi. İkisi de gözyaşlarıyla birbirlerini durmadan öpüyorlardı. Bu buluşma ne yazık ki çok uzun sürmeyecekti. Gilgames bu arada yeraltında neler olduğunu öğrenmek istiyordu. Onun için "Sevgili arkadaşım ne olur bana yeraltı dünyasından söz et! Neler var orada? Nasıl bir yaşam sürüyorsun orada?" diye sordu. Enkidu'nun nese dolu yüzü soldu. Gözlerinden yaşlar yeniden bosandı. Onları silmeye çalışırken "Sevgili kardesim, hatırlatma bana onları, söyletme beni! Gördüklerimi anlatırsam dayanamaz ağlarsın, su kisacık buluşmamızda seni onlarla üzmem istemiyorum" dedi. Bu sözler Gilgames! daha çok meraklandırmisti. Ne olursa olsun dinlemek, onunla her üzüntüyü paylaşmak istiyordu. Bu ne denle Enkidu'yu anlatması için yeniden sıkıstırmaya başladı. Enkidu daha fazla susamayacağını anladı ve "Sevgili kardesim, elimi sürmeye kıyamadığım o güzel vücudumu şimdi yeraltındaki böcekler, kurtlar eski bir giysi gibi kemirip yiyorlar. Begendigin, sevgi ile oksadığın basım bir çamur teknesine döndü. Oradakilerin gıdası toz, toprak." Gilgames bunları dinlerken büyük bir ürperti geçirdi. Arkadaşı için üzülmürken birden kendi ölümü geldi, aklına ve hemen "Ben de mi öyle olacağım ölünce, hayır ben ölmemeliyim, ne yapıp yapıp ölümsüzlüğü bulmalıyım" diye geçirdi aklından. Enkidu onun düştüğü dalgınlığın kendisi için olan üzüntüsünden olduğunu düşünerek konuyu degistirdi. "Biliyor musun Gilgames, orada ilk gördüğüm, Bitkiler Tanrıçası Ninazu idi. O, yerde çirilçiplak yatıyordu. O kadar güzeldi ki, göğüsleri mermerden yapılmış birer vazo gibi hiç kirisiksiz, dümdüz görünüyordu. Ona ne kadar dokunmak istedim, ama doğrusu korktum. Birisi çiviye asılmış duruyordu. Eğer yaptığı günahlardan pismanlık duysa imis, çividen kopup düşecekmiş, ama inadından aldirmiyormus. Eceliyle ölenler yataklarında yatıp soguk su içiyordu. Savasta ölenlerin de anası, babası, karısı onun için çalışıyordu."

Gilgames, "Desene orada da bir baska türlü yaşam var!" "Öyle sevgili arkadaşım. Çok oğlu olup da ölenlerin işleri is. Bes oğlu olan, iyi bir kâtip gibi kollan açık saraya adalet götürüyor; altı oğlu olan saban süren gibi kalbi neseli; yedi oğlu olan ise Tanrı'ya yakın biri gibi duruyor. En zavallılar da kirda ölüp de gömülmemiş olanlar. Onların gölgeleri hiç rahat edemiyor." Enkidu sözlerini bitirir bitirmez birleşme sürelerinin tamamlandığı bildirildi. Her ikisi yeniden

kucaklastilar, gözyaslari içinde birbirlerinden, bir daha bulsamamak üzere ayrildilar. Gilgames'in derdi yeniden tazelenmis, üstüne bir de ölüm korkusu gelmistti. "Ben de ölmemeliyim, ne yapip yapip ölümsüzlüğü bulmaliyim" diyordu.

Sonsuzlugu Arama

Gilgames, kendisini kirlara atti. Artik agladigim kimse görmeyecek, yüreginin acisiyla attigi çigliklari kimse duymayacakti. Bu acilar içinde bir taraftan da, "Ben de Enkidu gibi ölecek miyim? Ölümden korkuyorum. Evet, korkuyorum. Bir zamanlar ölümü istemeyerek özgürlüklerini feda etmeye kalkan yaslilara ne kadar sasmis ve ayiplamistim. Simdi ben de onlara benze-dim" diye düşünüyor, kirlarda basibos dolasiyordu.

Artik arkadasinin ölümünü bir yana birakmis, kendi ölümünü düşünür olmustu. Ölümsüzlüğün bir çaresi olmaliydi.

Çok çok eski çağlarda, Tanrilarin insanlari yok etmek için yaptiklari tufandan sonra Utanapistim (Sumercesi Zivsudra) adli birinin ölümsüzlüğü elde ettigini duymustu. Gidip onu bulmali, o nasil ölümsüz olduysa onu öğrenmeliydi. Halbuki, söylendigine göre, o çok uzaklarda, gidilmesi olanaksiz olan Tanrilar bahçesinde yasiyordu.

Simdi onun akli fikri ona nasil ulasacagindaydi. Bir gün karar verdi. Ne olursa olsun, onu gidip bulacakti. O, olmayacaklari basarmisti. Bunu da basaracakti. Çünkü, basarmayi muhakkak istiyordu.

Üzerine aslan postu, ayaklarina sandaletlerini giydi; eline bir dernek, beline bir hançer aldı. Sirtina bira tulumunu yükledi.

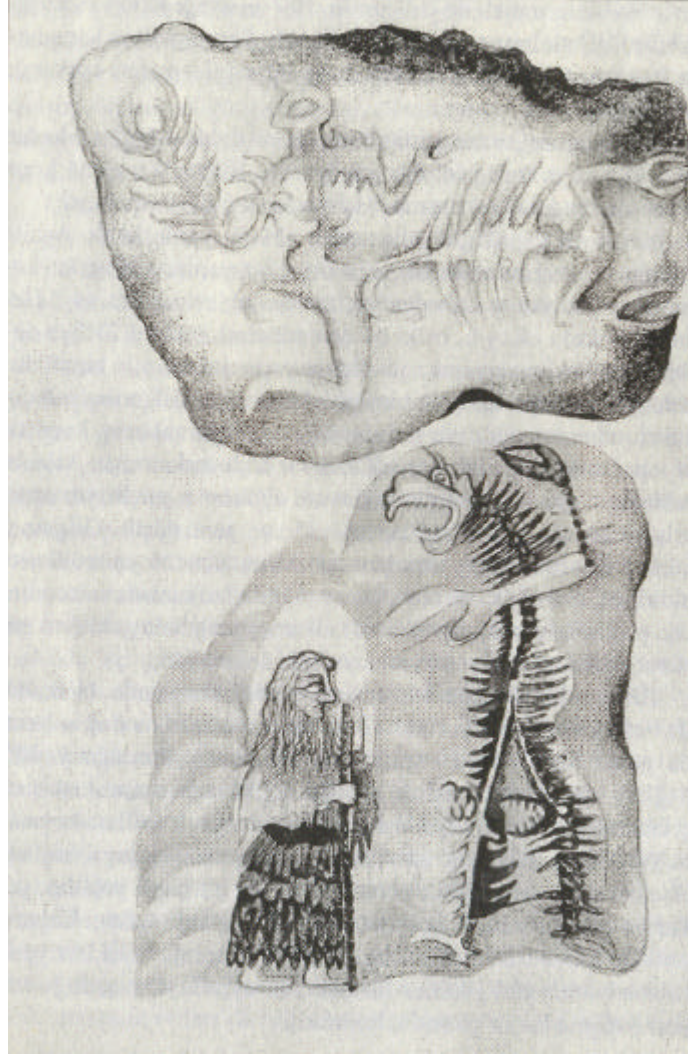
Kimseye görünmeden gizlice yola çıktı. Yola çıkmadan önce o degerli kaplar içinde Günes Tanri ve Samas'a bal ve tereyagi sundu. Ona, kendisine yardım etmesi için dualar etti. Artik ne krallik, ne saray, ne güzelim Uruk sehri, ne de onu siirleriyle, sarkilanyla göklere çıkaran halki gözüne görünüyordu. İnsanlar da Tanrilar gibi ölümsüz olmalı, sevdiklerinden ayrilmamaliydi. Bunun için Utanapistim'e ulasmasi gerekiyordu Gilgames'in, "Ona ulasir, ölümsüzlüğün gizemini öğrenirsem, hem insanlarımı ölümsüzlüğe kavustururum hem de kahramanligim üstüne kahramanlik katar, Tanrilar gibi sonsuza dek yasarım" diyordu. Uruk kapisindan çıkarken, bekçilerin kendisini tanımamalari ve görmemeleri için büyük gayret gösterdi. Sümer ülkesinin yollari dümdüz ve yapiliydi. Ova yesillikler, bahçeler, tarlalarla kapliydı. Bu yesillikler arasinda yürümek, ona büyük zevk veriyordu. Ne güzeldi onun ülkesi!

Fakat, zaman geçtikçe yol-iz bulunmayan tepelere tirmanmaya basladi. Gündüzleri alabildigine sicak, geceleri de soguktu. O, gece gündüz, soguk sicak demeden yürümek istiyordu. Fakat, bazen gücünün sonu geliyordu. O zaman bir ağaç kovuguna, bir kaya dibine veya buldugu bir magaraya girip uyuyup dinleniyor, kendine gelir gelmez yine yürümeye basliyordu. Yanindaki yiyecekler içecekler bitmisti. Bazen yaban ağaçlarından kopardigi meyveleri, bazen avladigi hayvanlari yiyordu. Fakat, yerine bir an önce varmak için yiyeceklerle vakit geçirmek istemiyor, genellikle aç geziyordu. Hayvanlari da avlamak istemiyordu. "Kendim ölmek istemezken, neden bunlari öldürüyorum?!" diye kiziyordu kendine. Bir taraftan Tanri ve Tanrıçalara çatiyordu. "Mademki, onlar bizi yarattilar, neden öldürüyorlar? Neden insanlara aci çektiriyorlar? Bir insani baskasini öldürünce cezalan-diriyorlar; Tanrilar ise istediklerini öldürüyor, istedikleri zaman sehirleri yakip yiktiriyorlar. Rüzgârlar, firtinalar, yagmurlar ve taskinliklar veriyor, tufan ile yarattiklarini yok ediyorlar. Bu yaptiklarindan dolayi onlari cezalandiran da yok?!" diye düşünüyordu. O kadar çaresizdi ki, kimi suçlayacagini, kime çatacagini bilmiyordu. Daglara tirmanirken, kayalarda elleri yaralaniliyor, bu arada onlari da iyi etmeye çalisiyordu.

Daglardan asagi derin vadilere inmek de çok zordu. Her an ayagi kayip yuvarla-nabilirdi. Üstü basi perisan bir haldeydi. Saçi sakalina karismaya baslamisti. Yolda rastladigi hayvanlar bile ondan korkarak kaçiyordu.

Bir gün güneşin zor girdiği bir ormana daldı. Ağaçlar o kadar sikti ki, yol açarak güçlkle yürüyordu. Birden karsısına koca yelesiyle bir aslan çıkmaz mı? İste bunu hiç düşünmemisti. Bir an ne yapacağını bilemeden olduğu yerde kaldı. Acaba aslan üzerine atılacak mıydı veya diğer hayvanlar gibi ondan kaçacak ya da aldiris etmeden yoluna devam edecek miydi? Hemen, "Enkidu olsaydı, belki de ona arkadaşlık ederdi?" diye düşündü. Aslan da ne yapacağına karar vermek ister gibi bir an durarak Gilgames'e baktı ve birden saldırdı ona. Gilgames aslanın durusundan bir saldırıya hazırlandığını hemen anlamış, kendisini toparlamış, karşılık vermek üzere o da hazırlanmıştı. Aslanın saldırmasıyla, Gilgames'in canavari öldüren o güçlü yumruğu aslanın alnına gelince, aslan sarsıldı ve yere düştü. Gilgames onun bu durumundan yararlanarak ikinci, üçüncü yumruklarını indirince, aslan güçsüz olarak yere yığıldı; kalkamadı ve kendinden geçti. Gilgames, onun artık kalkamayacak hale geldiğini görünce öldürmeye kıyamayarak yoluna devam etti.

Bir gün bir de baktı ki, sipsivri iki dağ karsısında. Ne kadar da birbirlerine benziyorlardı. Bu yüzden onlara ikiz dağ anlamına gelen Masu adını vermişlerdi. Gilgames, durduğu yerden dağları incelemeye başladı ve "Bu dağların tepesine kadar mı çıkmam gerekecek veya daha asagılarda geçit yolları bulacak mıyım" diye düşünüyordu. Yavaş yavaş tırmanmaya başladı. Asağısı da o kadar derin görünüyordu ki, bir hayli yol alıp, yukarıya çıktığı zaman karsısına büyük bir kapı çıktı. Kapının önünde akrebe benzeyen, başları göğe uzanmış, ayakları yerin dibine batmış gibi görünen iki adam duruyordu. Onlar, doğusundan batısına kadar güneşi izliyorlardı.

Gilgames onlari görünce birden ne yapacagini sasirdi. Öyle korkmustu ki, oldugu yerde çakilmis gibi kaldi. Bir tarafa kimildayamiyordu. Bir ara kendini topladi ve gayet saygili olarak onlari önünde egildi. O sirada akrep adam karisina seslendi: "Hanim, bak bize biri geldi. Onun vücudunda Tanri eti var" deyince, karisi içeriden "Biliyorum, onun üçte ikisi Tanri, üçte biri insandır" dedi. Bunu duyan Gilgames sasirdi. Nasil biliyorlardi bunlari? O düşünürken, akrep adam ona, "Tanrilardan olan sen! Bu uzun yolculuga çıktin! Niçin buralara kadar büyük güçlülere katlanarak geldigini öğrenmek istiyorum" dedi. Gilgames, "Tanrilarin arasinda yasayan Utanapistim'i görecegim ve ona ölümsüzlüğü nasıl bulacagimi soracagim" dedi. Akrep adam güldü: "Simdiye kadar onu kimse bulamadi. Oraya ulasman imkânsiz. Oraya giderken ne güneşin dogdugunu ne de battigini görebilir sin. Her taraf kapkaranlıktir" dedi.

Gilgames, büyük bir üzüntü ve aci içinde olmasına ragmen, "Ne olursa olsun, oraya gitmek istiyorum. Lütfen bana kapiyi aç, geçeyim ve yolumu sürdüreyim" dedi.

Akrep adam, "Gilgames sana Masu Dagı'nin kapisini açacagim ve bu dagi geçmen için izin verecegim" dedi ve kapiyi açti. Gilgames kapidan geçince, büyük bir tehlikeden kurtulmus gibi ferahladi. Fakat, akrep adamin söylediği gibi, yol-iz olmayan bu yerde güneş de görünmüyordu. Her taraf kapkaranlıktı. Ne önünü, ne de arkasını görebiliyordu. Yorulunca oldugu yerde kivilip yatiyor, kalkip yine yürüyordu. Ne gece oldugu, ne gündüz oldugu belliydi. Geceler gündüzler birbirine karismisti. Nihayet bir gün uzaktan bir isik göründü, isigi görünce Gilgames öyle sevindi ki, sanki bütün yorgunlugu gidivermisti.

Fakat acayip bir isikti. Ne oldugunu anlayamadi. Onu bir an önce görmek için adimlarini hizlandirdi. Isik piril pirildi, yanip sönüyordu adeta. Yanina yaklasınca, sasirip kaldi.

Inanilacak gibi degildi gördü-

gü. Sanki rengârenk degerli taslardan olusan bir bahçeydi karsisindaki. Taslar, üzüm salkimlari, meyveler asilmis gibiydi dallara. Onlardan gözlerini alamiyor, baktıkça büyük bir cosku doluyordu içine. Meger burasi Günes Tanrisinin bahçesiymis. Onun karsisinde bir süre durduktan sonra, "Haydi Gilgames, mademki aydinlik basladi, yoluna devam et" diyerek yürümeye basladi.

Nihayet deniz göründü. Iste bu onun için büyük bir sürprizdi. Gözlerine inanamadi. Denize dogru adimlarim yöneltti. Deniz kenarında küçük bir yapı vardi. Ne olabilirdi o? Kapiya yastasi. Kapi yariaçikti. Kapiyi iterek çekingen adimlarla içeriye girdi. Bir tezgâh önünde Siduri adında bir kadın duruyordu. Burasi bir içki eviydi. Kadın da onu isletiyordu. Kadın Gilgames'i görünce birden tas kesildi. Çünkü, onun saçı sakali birbirine karismis, elbiseleri paramparça, yüzü gözü pislik içinde, korkunç bir görünümü vardi. Kadın kendi kendine, "Bu bir katil kuskusuz, beni öldürecek. Elinden nasıl kurtulup kaçabilirim?" diye düşünerek, kapiya dogru yöneldi. Gilgames, durumu hemen anladi ve "Niçin kaçmaya çalışıyorsun, kapıları kirip çarpacağımı, seni öldüreceğimi mi düşünüyorsun yoksa?" dedi ve sözünü sürdürdü: "Ben Gilgames'im. Sedir ormanlarının canavarini, gök bogasini öldüren. Daglan asan, ormanlar geçen, aslanlari dize getiren Gilgames! Duymadin mi adimi?"

Bu sözler üzerine biraz sakinlesmis olarak, "Bütün bunlari yapan sensen, neden yanaklarin göçmüş, yüzün asik, kalbin üzüntülü, neden uzun bir yolculuktan geliyormus gibisin? Neden böyle kirli, pasli, basibos dolasiyorsun?" diye sorulari siraladi Siduri.

Gilgames, "Bayan, benim en candan arkadasim, küçük kardesim, kirlarda yaban hayvanlarina arkadas olan, benimle sedir ormanlarının ejderi Humbaba'yi öldüren ve benimle en zor serüvenlere atilan Enkidu'yu insanligin kaderi elimden aldi. Yedi gün yedi gece onun üzerine kapandim. Burnundan kurtlar çıkmaya baslayınca beni üstünden zorla kaldirdilar. Iste o günden sonra ölümden korkmaya basladim. Kendimi kirlara attim. Günlerce haykirdim, agladim, üzüldüm. O kadar sevdiğim bu küçük kardesim simdi toprak oldu. Iste bu yüzden kalbim üzüntülü, yüzüm asik. Uzun yollar asip geldigimden üstüm basim perisan" diyerek basından geçenleri kisaca Siduri'ye anlatti.

"Anladim ki kardesinin ölümü seni çok üzmüş. İyi, ama buralara kadar niçin, ne yapmak için geldin?"

Gilgames, "Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için ölümsüzlüğü bulmak üzere yola çıktım. Duyduğuma göre, ölümsüzlüğü kazanan Utanapistim adli biri varmis. Ondan ölümsüzlüğü nasıl elde ettiğini öğreneceğim" dedi.

Siduri bunun üzerine, "Ah Gilgames! Ele geçirmene imkân olmayan ölümsüzlüğü bulmak için bu kadar sikintiye girmek ha! Yazik olmus sana! Tanrilar daha insanlari yarattığı zaman ölümü de onlara vermis. Yalnız insanlara mi? Her varligin bir olusumu bir de yok olusu var. Sen bilgin bir adamsin, bunlari bilmen gerek. Ey Gilgames! Bulamayacağın ölümsüzlüğü aramak için kaybettigin zamana yazik olmus. Sana verilen bu yasanın tadini çıkarmaya bak! Gece gündüz keyiflen. Her gününü üzüntüyle değil, sevinçli geçirmeye çalış. Ye, iç, çal, söyle, dans et, yıkan, temizlen, güzel giysiler giy. Küçüklerin ellerinden tutarak, karini göğsüne bastırarak yasamina yaşam kat. Bu iste insanligin kaderi" dedi.

Gilgames, "Sayın Siduri. Belki dogru söylüyorsun, ama ben bir kez yola çıktım. Istedigimi almaya çalışacağım. Alamazsam o zaman senin sözlerini hatırlayacağım. Simdi senden Utanapis-tim'i nasıl bulacağımı, ona nasıl ulaşacağımı söylemeni istiyorum. Bana onun yolunu göster! Bunun için ne olur bana yardım et! Geçmem gerekirse denizi bile geçeceğim" dedi.

Siduri, "Biliyor musun, simdiye kadar oraya giden olmadı. Çok çok eski günlerde oraya gitmek için yola çıkanlar bile denizi geçememiş; hele ölüm suyunu geçmek çok zor, suları çok derin. Oradan yalnız ölümler götürülür. Bütün bunlara ragmen, yine de ölüm suyuna gitmek istiyor musun?" dedi.

Gilgames, "Evet her ne olursa olsun, gideceğim. Ölsem de bu yolda ölmüş olurum.

Duyduğuma göre, Utanapistim'e giden Ur-sanabi adlı bir kayıkçı varmış. Onunla suları geçeceğim. Olmazsa geri döneceğim. Sen yalnız onun yerini bana göster!" dedi.

Kadın, kayıkçının bulunduğu yeri gösterdi Gilgames'e. O da gidip, onu buldu. Adam, Gilgames'i görünce meyhaneci Siduri gibi ona sorular sormaya başladı: "Neden yüzün solgun, yanakların çökmüş? Neden kalbin kederli? Ne kadar uzak yoldan geldin buraya?"

Gilgames de ona, "Nasıl yüzüm solgun, yanaklarım çökük, kalbim üzüntülü olmasın?!" diye sevgili arkadaşının ölümünü, bu yüzden perisan olduğunu anlattıktan sonra, "Simdi sana rica ediyorum Ursanabi. Beni ölümsüzlüğe kavusan Utanapistim'in bulunduğu yere götür, ne olur!" dedi.

Ursanabi ona, "Seni oraya götürürüm. Yalnız tekneyi yürütmek için kürekler gerek. Her biri 60 metre uzunluğunda, kürek yerine geçecek ağaçları kes! Onların saplarını asfalt ile kapla ve buraya getir!" dedi.

Gilgames, hemen yakında bulunan ormana gidip istenilenleri yapıp getirdi. Bunun üzerine Ursanabi ile tekneye bindiler. Yelkenler açıldı. Rüzgârın etkisiyle tekne pupa yelken gidiyordu, 1 ay 15 gün sonra, Ursanabi, "İşte ölüm suyuna geldik" dedi. Burada durarak bir su yoluna girdiler. Her iki tarafında dimdik kayalardan oluşan bir dağ yükseliyordu. Ursanabi, "Simdi ormandan kesip getirdiğin siriklari kullanma zamanı geldi. Onları çok dikkatli kullanman gerek. Sakin elini suya degdirme!

Çok dikkatli ol!" dedi. Gilgames, büyük bir dikkatle söylenenleri yapıyordu. Bir sirigi kullanıyor, o islanınca diğerini alıyordu. Tekne ilerledikçe, gökyüzü görünmez oldu. Ortalık gece gibi kararmıyordu. Gilgames, elindeki siriklerle tekneyi zorla yürütüyordu. Öyle zordu ki bu iş. Gilgames zorlandıkça, kayıkçı "Geri dönelim mi?" diye soruyordu. Fakat, Gilgames'in asla dönmeye niyeti yoktu. Sıra, hazırladığı son siriga geldiğinde uzaktan biri görüldü. Kayıkçı, "Gördüğün kişi, Utanapistim işte" dedi. Utanapistim de gelen tekneye bakıyor, "İçindekinden biri benim adamım da, öbürü kim olabilir?" diye düşünüyordu.

Karaya yanasıp yere indiklerinde hemen Utanapistim Gilgames'e, "Sen kimsin? Neden yüzün solgun? Üzgün görünüyorsun! Neden yüzün gözün yara, üstün basın yırtık pırtık, nedir bu halin? Niçin geldin buraya? Çoktan beri yollarda mıydın" diye soruları sıraladı.

Gilgames de daha öncekilere söylediği gibi önce kendini tanıtti. Sonra arkadaşı Enkidu'nun ölümünü, bundan dolayı çektiği üzüntüleri ve oraya gelinceye kadar doğru dürüst uyku uymadığını, avlanarak karnım doyurduğunu, meyhaneci kadın Sıduri'ye rastlayışım bir bir anlattı. Fakat, henüz niçin geldiğini söylememisti.

Utanapistim, "Bütün bu sıkıntıları ve yorgunlukları çekip buraya neden geldiğini henüz söylemedin. Onu bildir bakalım!" dedi.

Gilgames, "Arkadaşımın ölümü beni çok yaktı. Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için sana geldim. Çünkü sen ölümsüzlüğü almissin. Onu nasıl aldığını öğrenmek, ben de öyle yapmak için geldim!" dedi.

Utanapistim, Gilgames'in yüzüne, "Yazık sana!" der gibi acıyarak, diğer taraftan olmayacak bu isteği için alaylı olarak baktı ve arkasından bunun olamayacağını kanıtlayan birçok soruyu sıraladı: "Gilgames, simdiye kadar yapıp da hiç yikilmamış veya yikilmayacak bir ev gördün mü? Mühürlenmiş bir belge sonsuza dek kalır mı? Kardeşlerin bölüştükleri miras sonsuza dek onların olur mu? Ülkede düşmanlık sonsuz mudur? Bir nehir sürekli tasar mı? Güneşin yüzünü her zaman görüyor musun? Eski günlerden devamlı ne kalmış ki? Uyku ile ölüm

birbirlerine benzemiyor mu.' Her ikisi de ölüm gibi görünmüyor mu? Bütün varliklari yaratanlar, yasami ve ölümü birlikte vermisler. Her nesnenin bir varolusu, bir yok olusu var. Insanin da öyle. Elden ne gelir?"

Gilgames, "Ama Utanapistim, sana bakıyorum, benden bir ayrıcalığın yok. Yüzün, gözün, elin, kolun ve ayagınla tipki bana benziyorsun. Ben seni savaşlarla uğrasan bir kişi sanmıstım. Görüyorum ki, burada bombos duruyorsun. Lütfen söyle, bu Tanrılar topluluğu arasına nasıl girip, ölümsüzlüğü alabildin?" dedi.

Tufan

Utanapistim, "Gilgames, bu büyük bir sır. Fakat, sen mademki bu kadar sıkıntılar çekerek buraya geldin, o sirri sana açıklayacağım, beni iyi dinle!"

Gilgames bu söz üzerine, bu sirri öğrenip ölümsüzlüğe kavuşacağım diye büyük bir umuda kapıldı.

"Fırat kenarındaki Suruppak adlı şehri biliyorsun kuskusuz" diye söze başlayan Utanapistim açıklamasını sürdürdü:

"Bu şehir çok çok eski bir şehirdi. Vaktiyle Tanrılar onun içinde toplanırlardı. Bir gün Tanrıların babası olan Gök Tanrısı Anu, savastan hoslanan danışmanları Enlil, on/arin temsilcisi Ninurta, vezirleri Ennugi toplanmışlar. Bilgelik Tanrısı Ea da bir kösedede oturiyormuş. Bu dördü 'Haydi bakalım, bir Tufan yapalım ve yarattıklarımızı, özellikle insanları yok edelim' demişler ve buna karar vermişler. Bu, kösedede duran Bilgelik Tanrısı'nın hiç hosuna gitmemiş. Fakat, çoğunluk diğerlerinde olduğu için, sesini çıkaramamış. Ben o sırada kulübemin içinde Tanrılarımıza dua ederek otuyordum. Birden bir ses duyar gibiydim. Kulak verdim, fisilti halinde 'Konus kulübe, konuş kulübe, duvar duvar dinle beni, Suruppak'ın adamı Ubartutu'nun oğlu duyuyor musun beni?' diyordu. Hemen duvara yanastım. Büyük bir heyecanla, 'Evet duyuyorum' diye yanıt verdim. O sözünü sürdürmeye başladı. 'Ben Bilgelik Tanrınız Ea'yım, sana bir haber vereceğim' dedi. Bu bana ne büyük serefti. Yüce Tanrı Ea benimle konuşuyordu. Olacak şey değildi bu, ama olmuştı. Hemen, 'Dinliyorum sizi yüce Tanrım' dedim. 'Tanrılar toplantısında arkadaşlar her nedense bütün yarattıklarımızı yok etmeye kalktılar. Ben engel olmak istedim, basaramadım. Bunun üzerine seni dua ederken görünce, bunu sana bildirip senin yolunla hiç olmazsa bir kısmın varlığını kurtulmasını istedim. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinle ve aklında tut! Hemen şimdi malini mülkünü topla, sat ve onunla bir gemi yap. Geminin eni boyu esit olsun, içine su girmeyecek şekilde onu kapla' dedi. Çok korkmuştum, 'Sayın efendim, yüce Tanrımız. Söylediklerinizi, emirlerinizi anladım. Bundan çok onurlandım. Hemen yerine getirmeye çalışacağım. Fakat benim şimdi bir endişem oldu. Gemi yapıpken, yaşlılarımıza, şehrimizin halkına ne söyleyeceğim? Onlara, 'Tanrılarımız bir tufan yapacak. Ben ondan canımı kurtarmak için bunu yapıyorum' dersem, muhakkak beni öldürürler' dedim. Tanrımız Ea da Tanrımız Enlil'in bana çok kızdığını, benden nefret ettiğini öğrendim. Bu yüzden bu şehirden uzaklara, yüce Tanrımız Ea'nın yanına, onun oturduğu Apsu'ya gideceğim' dersin dedi. Ben buna çok sasırdım. O, bana yalan söylemeyi öneriyordu. Fakat ne yapayım, Tanrı emri. Herhalde onun da bir bildiği vardır!' dedim ve ertesi sabah gün agarır agarmaz, etrafıma birçok insan topladım. Onlara Tanrı'nın sözünü aktardım. Hemen ise başladım.

Önce geminin planını yaptım. O tam altı katlı olacaktı." Gilgames: "Öyle bir gemi yapmak kolay olmamıştır herhalde. Onu ne kadar zamanda yapabildiniz?"

Utanapistim: "Tahmin edemeyeceğin kadar kısa zamanda. O kadar çok yardımcı toplanmış ki etrafımda. İşbasi yaptığım da görmeliydin insanların karıncalar gibi nasıl düzenli çalıştıklarını! Bir taraftan gemi için gerekli malzemeler yığılıyor, bir taraftan odunlar kesilip biçiliyor, hazırlanan keresteler bir araya getiriliyordu. Çocuklar bile çalışanların

arasinda. Dogrusu onlari bu çalismalarına karsilik, hepsinin Tufanla öleceğini düşünüyor, üzüyor, hem kendime hem Tanrılara kızıyordum. Neydi yarattıklarını yok etmekteki amaçları. Çalışanlara her gün boğalar, koyunlar kestirttim. Kipkirmizi sarapları, buraları nehir suyu gibi bol bol içirttim zavallılara. Yeni yıl şölenlerine benzer senliklerle işler yapıyordu. Herkes başlarına gelecekleri bilmeden büyük bir gayret ve zevkle çalışıyordu. Geminin omurgası bes günde bitiverdi." Gilgames: "Ne kadar çabuk. Herhalde gemi küçüktü." Utanapistim: "Ne diyorsun sen! Tam bir iku idi içinin genişliği." Gilgames: "Desene bir tarla kadar. Kenarlarının yüksekliği 20'ser kamış?- yanlarının uzunluğu da 20'ser kamıştı" dedi. (1- Iku: 3 600 metrekare. 2- Bir kamış: Üç metre kadar.)

Utanapistim sözünü sürdürdü: "Alt ve üst güverteleri esit büyüklükteydi. Hepsini yedisiz bölmeye ayırdım. Ambar kısmı da dokuz bölme oldu.

Geminin dış kısmını su geçmesin diye yağladım, ziftledim, kazanına bol miktarda zift doldurdum. Kürek yerine geçecek sırıkları bir tarafa yığdirttim. Gemi suya indirilmeye hazır olunca, serefe içkiler içildi, çalgılar çalındı, şarkılar söylendi, danslar yapıldı, büyük bir senlik vardı. Ustalar böyle bir eseri meydana getirdik diye gururla gemiye bakıyor, zevkten kıkılgılar atıyorlardı. Zavallılar, başlarına geleceklerden haberleri olmadan büyük bir senlik içindeydiler.

Onların bu halini gördükçe içim sızlıyor, canımı kurtarmaya çalışıyordum, ne olacaksa onlarla beraber olsun bana da diyordum. Fakat bu, yüce Tanrımız Ea'nın emriydi, nasıl dönebilirdim!"

Gilgames: "Merak ediyorum, bu kadar büyük gemi kaç günde bitti ve nasıl suya indirildi."

Utanapistim: "İnanır misin, tam yedi günde!"

Gilgames bunu duyunca büyük bir saskinliğe uğradı. Kısacık zamanda nasıl yapılabilmisti bu koca gemi.

Gilgames'in bu saskinliği Utanapistim'e büyük bir keyif vermisti. Sözünü sürdürerek, "Dogrusu gemiyi suya indirmek hiç de kolay olmadı. Bereket onu yan yatmış sırıklar üzerinde yapmıştık. Onların yardımı oldu. Arka arkaya koyduğumuz sırıklar üzerinden kaydırmak için bütün çalışanlar gemiyi önden arkadan ittiler. Geminin üçte ikisi suya girince elim'e geçenleri, altınları, gümüşleri, kırların hayvanlarından bir kısmını, sanatçıları bindirdim. Bütün hisim akrabalarımı doldurdum içine.

Güneş Tanrımız Samas bana 'rüzgâr ve yağmur başlayınca gemiye gir, kapısını kapat' dedi. Onun söylediği gibi gece birdenbire hava değişti. Fırtınayla birlikte yağmur başladı. Hemen gemiye girip kapısını kapadım."

Gilgames buraya kadar büyük bir dikkatle Utanapistim'in sözünü kesmeden dinledi. Sözün burasında birden. "Gemiye kim yönetecekti, onu da siz mi yürüteceksiniz" diye sordu.

"Hayır" dedi Utanapistim ve sözüne devam etti:

"Bu işi çok iyi bilen, tam bir gemici olan Puzuramiirri de içindeydi. O, hemen geminin dümenine geçti. Artık hepimizin sorumluluğu onun elindeydi. Sabah ortalık ağarmaya başladığında, ufukta simsiyah bulutlar yükseliyor, hızla bize doğru geliyordu. Uzaktan görülen simseklerin ışığı birdenbire yakınlımıza yetişip, ortalığı gündüz gibi aydınlatırken, kulakları patlatacak gök gürültüleri onları izliyordu. Fırtına Tanrısı Adad, Savaş Tanrısı Ninurta olanca güçlerini göstermeye çalışıyorlardı.

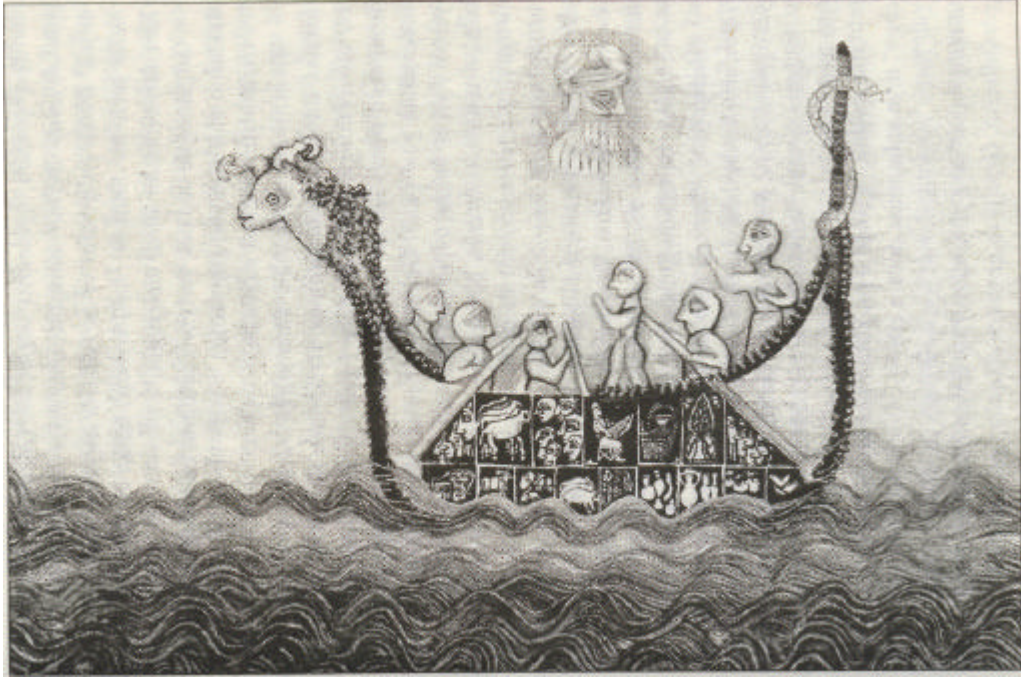
"Yeraltı Yarığları Tanrı Anunnaki'ler durmadan mesalelerini yaşıyorlardı. Bütün Tanrılar yarattıklarından intikam alır gibiydiler. Bu kıyamet arasında bir de göz gözü görmeyecek kadar karanlık başladı. Kimse kimseyi göremiyor, ortalık çığlık sesleriyle yankılanıyordu. İnsanlar sanki savasta gibiydiler. Ülke bir çanak gibi kırıp dökülüyordu."

Utanapistim sözünün burasında durdu. Gözlerini kapadı. Yüzündeki ifade o günlerdeki korkuyu sanki yeniden yaşıyormuş gibiydi. Gözlerinden ince ince yaşların döküldüğünü gören Gilgames, onun konuşmaya başlamasını sessizce bekledi. Kendisi de bu anlatılardan öyle etkilenmişti ki, ölümsüzlüğü istediğini bile unutmuştu.

"Yeryüzü o kadar karanlıktı ki, Tanrılar da onu göremez olmuştum" diye Utanapistim yeniden söze hasladı. "Tanrılar bile yaptıkları bu tufandan korktular. Acidan köpekler gibi kıvrıldılar, sonra da göğe Gök Tanrısı Anu'nun yanına kaçtılar. Tanrıça Is-tar'ı görmeliydin! Doğum sancısı çeken kadınlar gibi inleyip duruyordu, insanlar ve eski çağlar birden çamura döndü. Tanrıların güzel sesli hanımı Tanrıça Istar büyük bir pısmırlıkla 'Nasıl bu kötü ismin olmasına göz yumdum. İnsanlarımın yok olmasına nasıl razı oldum. Zavallı insanlarım balık yumurtaları gibi suları nasıl doldurdular!' diye ağlıyordu. Anunnaki'ler de onunla birlikte ağlıyordu. Tanrıların dilleri tutulmuş, kilitlenmiş gibiydi.

"Altı gün yedi gece fırtına gürledi, yağmur bardaktan bosa-nircasına yağdı. Tufan sulan ülkeyi tümüyle kapladı. Yedinci gün, çilgin bir ordu gibi saldıran tufan yavaşladı; deniz sakin-leşti, fırtına azaldı, teskinlik durdu.

"Geminin penceresini açtım. Yüzüme ısı geldi. Denize baktım, durgundu. Bütün insanlar, hayvanlar çamur olmuştum.

"Yere çöktüm, ağlamaya başladım. Gözlerimden yaşlar sel gibi akıyordu. Biz kurtulmuştuk, ama diğer insanlara yazık değil miydi? Bütün çalışmalar ve zorluklarla meydana getirdikleri şehirler yerle bir olmuştu. Nasıl kıymıştı bütün bunları yok etmeye Tanrılar, aklım bir türlü almiyordu."

Gilgames de ona hak veriyor Tanrıların bu kadar acımasız olduklarını akli almiyor, sasiyordu. Utanapistim sözünü sürdürdü:

"Denizin her yönüne 'bir kara parçası bulabilir miyim?' diye baktım. Bir şey görünmüyordu. Belki kara parçasını bulur diye bir güvercin uçurdum. Fakat, geri geldi. Çünkü konacak yer bulamamıştı. İkinci kez bir kirlangıç salıverdim, o da konacak yer bulamadan geri geldi.

Üçüncü kez gönderdiğim karga konacak yer ve yiyecek bulduğu için geri dönmedi. Tam o arada uzakta denizden yükselen bir kara parçası gözüme ilisti. Gemiciye gemiyi oraya doğru sürmesini söyledim. Biraz sonra gemi karaya oturuverdi. Nizir Dagi imis onun adı. Karaya çıktım. Dagin tepesinde dört rüzgâra içki kurbanları yaptım. Yedisir kap içinde çeşitli kokularda tutsüler yaktım. Tanrılar bu güzel kokulan duyunca, inanır misin sinekler gibi kurbanların üstüne çullandılar."

Gilgames bu laflara gülsün mü, aglasın mı, bilmiyordu.

Utanapistim, "Tanrıça Istar da onlarla beraberdi ve bugünü, Tanrıların kurbanlara üstüstükleri bugünü bir daha asla unutamayacağım diyordu. Fakat içlerinden yalnız Enlil gelmedi" dedi. Gilgames sabirsizlikle "Neden gelmedi acaba?" diye araya giriverdi.

Utanapistim, "Çünkü o imis Tufani ortaya atan ve gerçekleştiren" diye anlatımına devam etti: "Tanrı Istar da onun gelmediğinin nedenini 'yaptığından utandığı için!' diye yorumluyordu. Birdenbire Tanrı Enlil ortada görünürdü. Gemiye ve gemiden çıkanları görünce müthiş kızdı.

'Kim bunları kurtardı, kim haber verdi, bütün ölümlüler tufanla yok olacaktı' diye orada olanlardan yanıt bekliyordu. Oğlu Savas Tanrısı Ninurta, babasına dönerek, 'Kim olacak, böyle bir işi Tanrı Ea'dan baska kim yapabilir!' dedi. O an Tanrı Ea büyük bir hisimla ortaya atılarak, 'Ey silahsor Enlil! Hiç düşünmeden, yüreğin acımadan nasıl böyle bir tufan yaparsın! Günahlı olan günahını çeksin. Baskaldıranların cezası verilsin. Böyle bir tufan yapıp her şeyi yok edeceğin yerde, insanların arasına bir kurt sokup, onları azalttırsaydın! Bir tufan yapacağın yerde, bir kitlik olup ülke harap olmasaydı! Tufan yerine Salgın Hastalık Tanrısı Inra'yi çıkartıp insanları öldürtseydin daha iyi olacaktı. Üstelik Tanrılarının sırrını doğrudan doğruya söylemedim. Yalnız akıllı Utanapistim'e bir rüya gördürdüm. Şimdi git Utanapistim ile konuş' dedi. Bunun üzerine Enlil gemiye geldi. Karimin ve benim elimden tuttu. İkimizi de dışarı çıkardı. Aramıza girerek alınlarımızı elini koydu ve bizi kutsadı: 'Utanapistim şimdiye kadar bir insandı. Fakat, şimdi o ve karisi biz Tanrılar gibi olup, aramızda yasaya caklar. Çok uzaklarda nehrin ağzında oturacaklar' dedi. Böylece beni ve karimi getirip, bu nehrin ağzına yerleştirdiler."

Gilgames bütün öyküyü dinlemiş, bundan kendi istediği doğrultuda bir yorum çıkaramamıştı. Onun düşünceli haline bakan Utanapistim, "İşte böyle oldu Gilgames, benim ölümsüzlüğüm kazanmam. Ama senin için Tanrılar bir daha toplanır mı? Niçin toplansınlar?! Bana bu yasamı kendi suçlarını örtmek için verdiler. Sana neye karşı verecekler ölümsüzlüğüm? Bunun olamayacağını sen de anladın herhalde! Gel şimdi sana bir sınav yapalım. Tufan süresince biz altı gün yedi gece uykusuz kaldık. Bakalım sen de kalabilecek misin?" dedi.

Gilgames o kadar yorgundu ki, "uyku" kelimesini duyar duymaz, daha Utanapistim sözünü bitirmeden dizi üstünde uyumaya başlayıverdi.

Utanapistim karısına, "Onu uyandırmaya çalış bakalım, uyana cak mı? Uyanırsa geldiği kapıları geçerek yerine döner" dedi. Kadın onu uyandırmaya ne kadar çalıştıysa da ölü gibi uyumustu Gilgames. Onun üzerine Utanapistim karısına, "O uyanınca 'uyamadım' diyebilir. Onun için her gün bir ekmek pisirip yanına koy. Böylece kaç gün uyudugunu ona kanıtlarız" dedi. Kadın her gün bir ekmek pisirip yanına koyuyordu. Her gün konulan ekmek tazeligini zamana göre çeşitli şekilde kaybediyordu. Kadın yedinci gün fırından henüz çıkardığı ekmeği Gilgames'in yanına koyarak ona elini degdiriverdi. Gilgames uykusunu almış olarak, birden sıçradı yerinden ve "Ben uyamadım değil mi?" diye saskin saskin etrafına bakarak sordu. Utanapistim ve karisi onu gülerek izliyorlardı. "Sana uyudugunu kanıtlamak için her gün bir taze ekmek koyduk yanına. Ekmeklere bak kimi kurudu, kimi küflendi. Son ekmeğe elini koy. Bugün pisti, henüz sogumadı bile. Tam altı gün yedi gece uyudun. Sinavi kaybettin demektir."

Gilgames büyük bir üzüntüyle bir ekmeklere, bir de onlara bakıp, "Ben ne yapacağım şimdi. Bombos geri mi döneceğim? Ne diyeceğim halkıma? Bütün kahramanlıklarım suya mi düşecek? Ölümünden kurtulamayacağım. O hep etrafımda dolasiyor olacak. Her an ölüm korkusuyla mi yasayacağım?" dedi.

Utanapistim Gilgames'e, "Dünyada sen yalnız degilsin ki! Herkes senin gibi ölüme mahkûm. Ondan korkup günlerini üzüntüyle mi geçireceksin?" dedi.

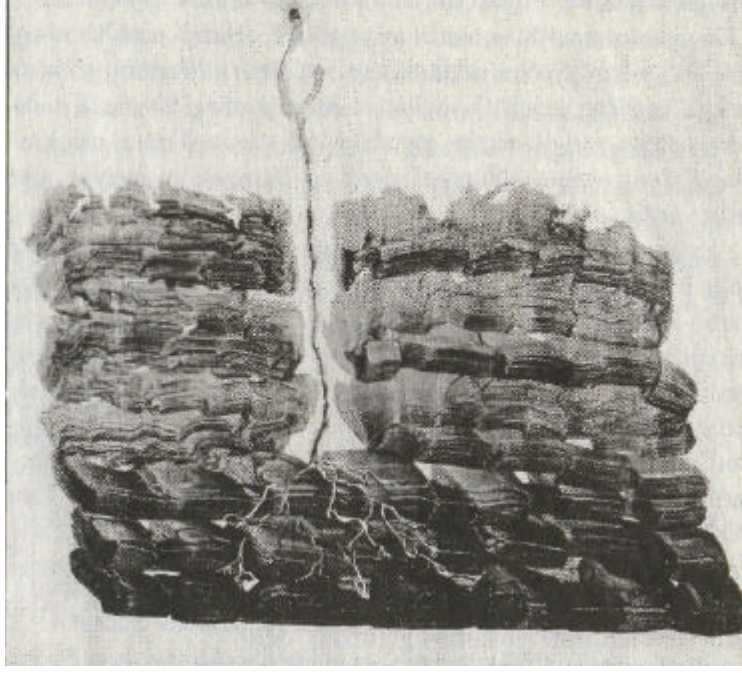
Gilgames'in bunları dinlerken gözlerinden yaşlar akıyordu. Utanapistim sözüne devamla, "Burada bütün korkularını, üzüntülerini at! Uruk'a gidince günlerini keyfince geçirmeye bak! Halkına yararlı işler yapmaya çalış. Yaptığın her yararlı iş seni mutlu edecektir. Hatırla! Canavari, gök bogasını öldürdüğünde halkın sevinci seni ne kadar mutlu etmişti" dedi.

O günler birden Gilgames'in gözlerinin önüne geldi. O ne sevinç, ne cosku idi!

Kucaklayanları, şarkılar, şiirlerle onları göklere çıkaranları hatırladı. Bir an unutuverdi ölümü. Öyle dalmıştı ki o günlerin coskusuna, Utanapistim'in, "Şimdi artık kendine gel. Git, yıkan! Saçını sakalını temizle. Yeni elbiseler giy" sözleriyle kendine geldi. O sözünü sürdürüyordu: "Ursanabi sana yıkanacağın yeri göstereyim, giyeceklerini versin. Temiz, pak kral olarak seni yerine götürsün" dedi ve Ursanabi'ye bunlar için emir verdi.

Ursanabi onu yıkanma yerine götürdü. Bol sular onu biraz daha kendine getirdi. Sudan bir türlü çıkmak istemiyordu ve devamlı kendini bu duruma alistirmeye, ölümü düşünmemeye çalışıyordu. Sudan çıktığında saçları temizlikten parlıyordu. Yollarda yırtık pırtık olan giysilerini fırlatıp denize attı. Onlar dalgalara kapılıp giderken, ölümsüzlük umudu da onlarla yok oluyordu aklından. Ursanabi'nin verdiği yeni elbiseleri giydi. Saçlarını arkaya doğru atarak, alnından basına bir bağ bağladı. Tam eski yakışıklı halini almıştı. Birdenbire düşük omuzları diklendi. Üzerine büyük bir canlılık geldi. Onun bu halini gören Utanapistim, "Artık krala benzedin. Rahatlıkla Uruk'a dönebilirsin. Ursanabi seni kestirme yollardan götürsün" dedi.

Ursanabi tekneye binmiş, onu bekliyordu. Utanapistim, karısı ve Gilgames kiyıya geldiler. Gilgames tekneye binerken bu kadar büyük yorgunluklar, korkular çekerek geldiği bu yoldan ellerinin bombos döndüğü yine aklına geldi. Büyük bir hüzne kapıldı. Bu hüznün yüzüne de vurmuş, gözleri donuklaşmıştı. Kendinde degilmiş gibi olmuştı. Onun bu halini gören Utanapistim'in karısı Muni de birden üzüldü ve kocasına, "Bak şu Gilgames'in haline. Sözde kendine gelir gibi olmuştum da sevinmiştim. Yine eski haline döndü. Onun bu kadar büyük hayal kırıklığıyla gitmesine gönlüm bir türlü razı degil. Ona şu gençlik otunu söyle de onu bularak belki biraz teselli olur" dedi.

Tam bu sırada tekne kiyıdan biraz uzaklaşmıstı. Utanapistim, onlara sahile yanasmaları için işaret verdi. Gilgames, birden "Acaba ölmek için başka bir yol mu gösterecek?" diye büyük bir umuda kapıldı. Hemen karaya yanastılar. Gilgames, tekneden atlayarak bir iki adımda kendini Utanapistim'in yanında buldu. Utanapistim büyük bir merakla yüzüne bakan Gilgames'e, "Gilgames, çok yoruldun, çok üzüldün, büyük bir hayal kırıklığına uğradın, gönlüm seni boş elle göndermeye razı olmuyor. Sana Tanrıların bir sırrını daha açıklayacağım" deyince, Gilgames'in kalbi olanca hızıyla atmaya başladı. "İşte şimdi ölümsüzlüğün gizemini bildirecek!" diye büyük bir umuda kapıldı. Utanapistim sözünü sürdürerek, "Dikenli bir ot varmış. Gülün dikenini gibi koparıken ellere batıyor, kan içinde bırakıyormuş. Yalnız bu bitkiyi yiyen yeniden gençleşiyor, eski gücünü kazanıyormuş. Fakat, bu diken gideceğiniz yol üzerinde olan derin bir suyun dibinde bulunuyor. Eğer onu çıkarabilirsen, yeniden gençleşeceksin" dedi.

Gilgames, ölümsüzlük yerine gençliği duyunca biraz bozulmakla beraber, yine çok sevindi. Yeniden genç olacak, hiç olmazsa ömrü uzayacaktı. Bu da çok iyiydi. Bir an önce onu bulabilmek için hemen tekneye atladı ve Urganabi'ye, "Vakit kaybetmeden gidelim" dedi. Çok uzun bir yolculuktan sonra, dikenin olduğu yere geldiler. Gilgames ayağına bir taş bağladı ve suya daldı. Dikenin yerini buldu. Dikenin koparmak hiç kolay değildi. Nereden tutsa dikenler ellerine batıyordu. Canının son derece acımasına rağmen, dikenin kökünden kopardı ve ayağından taşı alarak su yüzüne çıktı. Suyun kenarına geldiğinde sevinçten sanki uçuyordu. Gençliğe kavuşacak, eski gücünü bulacak, artık çabuk ölmeyecekti. Fakat, birdenbire yüzündeki sevinç sönüverdi. "Evet" diyordu kendi kendine, "ben gençleşeceğim, ama etrafımda olanlar, arkadaşlarım yaşlı kalacak. O zaman ben gençleşmişim ne önemi var! Bu otu beraberimde olanlarla paylaşırsam, onlar da benimle birlikte gençleşir. Böylece hep beraber yaşarız" diyerek, otu sarıp sarmalayıp koltuğunun altına aldı. Bir süre gittikten sonra, hava çok sıcak olmuştı. Gilgames, serinlemek istedi. Elindeki diken çikini kiyıya bıraktı. Soğuk ve berrak suya kendini attı. Ne kadar iyi etmişti suya girmekle. Büyük bir keyif aldı, serinledi.

Nasil olduysa birden suyun kenarından bir yılan süzülerek geldi ve gelmesiyle otu agzına alması bir oldu. Gilgames, bunu görünce ne yapacağını sasirdi. Bağırıyor, ağlıyor, çığlıklar atıyordu. Fakat, olan olmuş, yılan otu yemis, kabugunu degistirerek, pırl pırl parlayan bir genç yılan oluvermisti.

Bunun için mi bunca sikintilar çekmis, yollar yürümüs, ölüm kalim uğrasilari vermisti. Yazık degil miydi ona? Kiyiya oturmus, bir taraftan ağlıyor, bir taraftan söyleniyordu. Gözlerinden sel gibi yaslar akarken, "Söyle Ursanabi" diyordu, "ben yılanın gençleşmesi için mi sikintiya katlandim? Ellerim onun için mi dikenlerden kana bulandi? Kanimi onun için mi akittim? Görüyorsun, bu kadar sikintiya karsi ben ne kazanabildim? Nese, sevinç yerine yalnız üzüntü ve gözyasi degil mi? Ancak sunu öğrenebildim: Tanrıların koyduğu kurallar degismiyormus. Niçin böyle kurallar koymuslar, onu da aklım almıyor." Gilgames düşünmüyor, söyleniyor, ağlıyordu.

Ursanabi, "Gilgames ağlamak, sizlanmak, söylenmekle bir sey elde edilmiyor. Onun için gel seni Uruk'a götürüyim. Bundan sonra elinde olan yaşam günlerinin tadını çıkarmaya çalis" dedi.

Tekrar yola çıktılar. Oldukça uzun bir yolculuktan sonra Gilgames tekneden indi. Inerken Ursanabi'ye, "Eger yolun düşüp Uruk'a gelirsen, yaptırdığım şehir duvarının üzerine çık ve iyice ona bak! Duvar pismis tuğladan yapılmıştır. Gör onu! Sakin duvarın temelini yedi bilgenin attığını düşünme. Onu ben yaptırdım, ben!" dedi ve "Uruk'u gez, gör. Tapınaklarına gir. Ziggu-rat'ına çık! Bak ne güzel şehirdir benim şehrim Uruk'um" dedi. Bunları söylerken hepsi gözlerinin önünden geçti. Birden düsmüs omuzları dikleştirdi, kendine bir güven ve canlılık geldi. Adımlarını sıklaştırdı. Bir an önce sevgili şehri Uruk'una kavuşmak istiyordu artık.

GILGAMES DESTANI'NIN BULUNUSU

Yıl 1872. Londra Kraliyet Akademisi'nde, Messer Shmit adında bir İngiliz, verdiği konferansta, Mezopotamya'dan gelen çivi-yazılı tabletler arasında, Tufan hikâyesinin yazılı olduğu bir tabletin bulunduğunu söylüyordu. Bu haber, dinleyicileri büyük bir heyecana düşürdü. Çünkü ancak Tevat'ta Tanrı tarafından yazdırılmış olduğuna inanılan bu olay, nasıl olur da bir tablette bulunabilirdi? Konusmacı, tablette Tufanla ilgili okunabilen kısımları anlattıktan sonra, bu Tufan hikâyesinin Gilgames adındaki bir kahramana ait olan destanın son bölümü olduğunu açıkladı. Destan 11 tablet üzerine yazılmıştı. Bir de 12. tablet vardı. O da Gil-games'e ait, fakat iki dilde yazılmış başka bir öyküyü kapsıyordu.

Bu tabletler, Mezopotamya'nın kuzeyinde, eski adı Ninive, yeni adı Koyuncuk olan yerdeki kazıdan çıkarılmış Asurbanipal'ın kitaplığı arasında bulunmuştu. MÖ 700 yıllarında yaşamış olan Asur Kralı Asurbanipal'ın kitaplığına ait tabletler doğrudan Londra'ya getirilmiş, uzun çalışmalardan sonra yazılar ve diller çözülmüştü. Destanda iki problem vardı. Bunlardan biri, bulunan tabletler binlerce yıl toprak altında kaldıklarından kırılmış, bazı kısımları yok olmuş, bazı yerleri de okunamaz hale gelmişti. Bunları tamamlayabilmek için yeni kazılar gerekti.

Diğer problem de, destanın Akadca yazılmış olmasıydı. Fakat destanda geçen şahıs ve Tanrı adları Akad diline ait değildi. Buna göre destan başka bir dilden alınmış veya uyarlanmıştı.

Tufan efsanesinin verdiği heyecanla yeni kazıların yapılması sağlandı. Mezopotamya'nın çeşitli yerlerinde yapılan bu kazılarda destana ait birçok parça bulundu. Bunlara göre destan 1000 yıl boyunca en az üç ayrı şekilde yazılmıştı.

Asurbanipal kitaplığı arasında bulunan tabletlerdeki destan son olarak MÖ 1250 yıllarında Sin-lekke-unninni adında Uruk şehrinde bir bilge rahip tarafından yazılmış ve standart hale getirilmişti. Bunun 8-12 kopyası yapılarak çeşitli şehirlerin kitaplıklarına gönderilmiş. Asurbanipal kitaplığına ait olanların başında "Her şeyi bilen tablet, Gilgames Serisi, Dünya Kralı Asurbanipal'ın kitaplığı" şeklinde yazılmaktadır.

Kazılarda bulunan tabletlere göre Akadca olarak yazılan ilk destan Eski Babil çağı denilen MÖ 1800'lerde, ikinci olarak 1600'lerde yazılmış. Bu son yazılanın, Bogazköy'deki Hitit arşivinde Hititçe ve Hurriceye çevrilmiş parçaları ile Suriye'de Ugarit'te, Filistin'de Megiddo'da bulunan tabletler, destanın Mezopotamya dışına kadar yayıldığını gösteriyor. Bütün bu bulunan tablet parçalarından destan tamamlanmaya çalışıldı ve hâlâ çalışıl-

makta. Bütün bu çalışmalara karsın 2 900 satır olduğu tahmin edilen destanın ancak yüzde 60'ı tamamlanabilmistir. Tamamlanamayan kısımlarına rağmen destan hakkında genel bir fikir edinebiliyor. Gilgames destanının başka bir dilden gelmiş olabileceği problemi de, 1889-1890 yıllarında Güney Mezopotamya'da, eski adı Nippur, yeni adı Niffer olan yerdeki kazılarda çözüldü. Burada Gilgames'e ait bulunan tabletler, Akadcadan tamamıyla ayrı bir dil olan Sümerce olarak yazılmıştı. Fakat bunlar ayrı ayrı öyküleri kapsıyordu. Daha sonra gelen Babilliler bu öyküleri birleştirerek bir bütün destan haline getirmişlerdir.

GILGAMES KİMDİ?

Destana göre Uruk şehrinin kralı olan Gilgames, son derece akıllı, bilgili, gezmis tozmuş, görmüş geçirmiş, san şeref düşkünü, acımasız biri. Babası kendinden önce kral olan, sonra Tanrı-lastirilən Lugalbanda, annesi Tanrıça Ninsun'dur. Bu yüzden onun üçte biri insan, üçte ikisi Tanrıymış.

Gilgames zamanında yazılmış bir belge bulunmadığı için yasayip yaşamadığı hakkında kuskular var. Fakat Tufan'dan önce başlayarak, Tufan'dan sonra MÖ 1800 yıllarına kadar saltanat süren kralların yarı tarihsel sayılan listesine göre Gilgames, Güney Mezopotamya'da bulunan Uruk şehir beyliğinin kralı. Bu şehir Tufan'dan sonra yeniden var olan beş şehirden biri. Buraya Tanrılar ilk olarak Güneş Tanrısı'nın oğlu sayılan birini kral yapıyor. Bu kral ile bir kral sülalesi başlıyor. Gilgames bu sülalenin beşinci kralı olarak gösteriliyor listede.

Daha geç zamanda yazılan belgelerde, onun Kuzey Mezopotamya'da bulunan KIS şehrinin kralı Agga (kral listesine göre Gilgames'in çağdasi) ile güç yarısı yaptığı ve Nippur'daki Tanrıça Ninlil Tapınagı'ndaki Tummal'i yapan ve onaran krallar arasında adının geçtiği görülüyor. Ayrıca tuğlalar ve vazolarda da adı yazılmış. Bunlara göre o bir hayal ürünü kimse olmamalı.

Onun en geç MÖ 2700 yıllarında yaşadığı tahmin ediliyor. O, kral listesine göre 126 yıl yaşamış. Bu kral listesinde Tufan'dan

önce yaşayan sekiz kralın ömürleri binlerce yıl gösteriliyor. Bunu Tevrat'ta da aynen görüyoruz. Tufan'dan sonra kral olanların yaşam süresi yavaş yavaş kısalmaya başlamış. Gilgames'ten sonra gelen oğlu Urlugal'ın ömrü 30 yıl.

Gilgames destanı kendinden sonra gelen Yunan, Hint ve Kuzey Avrupa destanlarına örnek olmuş. Destan serüvenlerle dolu. Fakat bu serüvenlerde Gilgames yalnız değil. Ona, bir yabancıymış bir tapınak fahişesi tarafından uygarlastıran Enkidu daima arkadaşlık ediyor. Öyle bir arkadaşlık ki, birbirleri için canlarını verebilecekler. Ayrıca destanda korkunç yaratıklar, Tanrılar, insanlar iç içe; fakat yine de asıl konu insan. Bunda, san ve şerefe düşkünlük, yalnızlık, arkadaşlık, sevgi, nefret, intikam, üzüntü, acı çekme ve ölüm korkusu gibi insanlığın bütün duyguları yansıtılmış. Bu yüzden binlerce yıl Mezopotamya'da ve komşu ülkelerde sevilen bir destan olarak varlığını korumuş, her çağdaki insan onda kendini bulmuştur. Gilgames öldükten sonra yeraltı dünyasında Tanrı Anunakiler ve Güneş Tanrısı adına yargıçlık yaptığına inanılmış. Ona dualar edilmiş, sihir ve tutsüllerle ondan isteklerde bulunulmuştur (ünlü bir ölüden yardım isteme inancı, zamanımızdaki evliyalara kadar gelmiştir).

Gilgames hakkında çeşitli hikâyeler de uydurulmuştur. Bunlardan biri onun doğumu hakkında olmalıdır. İkinci de bir krala yazmış olduğu mektup. Bu mektup Güneydoğu Anadolu'da Sul-tantepe'deki kazıda çıkan bir rahibin evinin kütüphanesinde bulunmuştur. MÖ 7. yüzyılda yaşamış bu rahip. Bulunan mektupta Gilgames, adı verilmeyen bir kraldan, arkadaşı Enkidu'ya bir muska yaptırmak için akıl almayacak çoklukta altın, gümüş ve kıymetli taşlar istemiş. Bunun tamamıyla bir şaka veya alay olarak yazıldığı kuskusuz...

DESTANIN YAZILDIĞI TABLETLERİN ÖZETİ

Tablet I

Gilgames'in çok bilgili olduğu, çok gezdiği, Uruk duvarını yaptırdığı, tapınakları onarttığı, onları bir tase yazdırttığı, halka verdiği sıkıntı, Enkidu'nun kirlere yaratılışı, bir tapınak fahişesiyle karşılaştırılması, Gilgames'in gördüğü rüyalar anlatılıyor.

Tablet II

Fahisenin Enkidu'yu insanlastırması, uygarlastırması, Enkidu'nun şehre getirilip Gilgames ile karşılaşması, arkadaşlık ve sedir ormanlarına gidip oradaki ejderhayı öldürme planı.

Tablet III

Ejderha öldürme planından halk, özellikle yaşlılar endişeli. Gilgames'in öleceğinden korkuluyor, caydırmak için uğrasılıyor. Enkidu'ya onu koruması öneriliyor. Annesi Tanrıça onu koruması için Güneş Tanrısı'na dualar ediyor.

Tablet IV

Gilgames ve Enkidu yola çıkma hazırlıkları yapıyorlar, Güneş Tanrısı'na kendilerine yardım etmesi

için yakariyorlar. Yola çikiyorlar. Yolda Gilgames rüyalar görüyor. Onlari Enkidu yorumluyor. Yolda bir ara Gilgames, bir ara Enkidu korkuyor, fakat birbirlerine cesaret vererek yollarina devam ediyorlar.

Tablet V

Sedir ormanlarına geliyorlar. Ormana yaklastiklarında canavar geldiklerini fark ediyor. Gilgames'i uyutuyor. Fakat yine de Günes Tanrısı'nin da yardimiyla canavari yakalıyorlar. O, öldürmemeleri için yakarsa da aldirmiyor, öldürüyorlar. Ormandan kestikleri ağaçlari Fırat Nehri üzerinde Uruk'a gönderiyorlar.

Tablet VI

Uruk'a döndüklerinde Tanrıça Istar Gilgames'e evlenme teklif ediyor. O kabul etmeyince gök bogasını Uruk'a saldırtıyor Tanrıça. Onu da Enkidu ile birlikte öldürüyorlar, hatta sag kalçasını Tanrıçanın yüzüne fırlatıyor Enkidu. Bunun için Tanrıça ikisini de lanetliyor. Fakat onlar aldirmiyor, sarayda senlikler yapıyorlar.

Tablet VII

Enkidu rüyasında kendisinin cezalandirilacağını görüyor. Hastalanıyor. Onu kirlardan getirenlere lanetler yagdiriyor. Fakat Günes Tanrısı onun haksız olduğunu anlatarak, onu sakinleştiriyor. Enkidu ölüyor.

Tablet VIII

Bu tablet çok kırık. En az 175 satir okunamıyor. Anlasılan yerlerine göre Gilgames arkadasının ölümünden dolayı üzüntülerini agıt seklinde anlatıyor. Birlikte yaptıkları isleri sayıp döküyor. Herkesin, her şeyin kendisi gibi yas tutmasını söylüyor. Arkadasi için bir heykel yaptiriyor.

Tablet IX

Gilgames arkadasının ölümünden sonra kendisinin de öleceğini düşünerek korkuya kapiliyor ve ölümsüzlüğü aramak ve biraz huzur bulmak için yollara düşüyor. Bir dagda akrep görüntüsünde insanlara rastlıyor. Onların dagın kapisini açmalarıyla karamikler içinde yoluna devam ederek bir mücevher bahçesine geliyor.

Tablet X

Gilgames yoluna devam ederek deniz kenarina ulasiyor. Orada bulunan içki evini isleten kadınla karsilasiyor. Ona ne aradığını söylüyor. Kadın bundan vazgeçmesini, kimsenin ölümsüzlüğü bulamadığını, elinde olan günlerin tadını çıkarmasını öneriyor. Gilgames'in israri üzerine onu ilk ve son ölümsüzlüğü bulan adamın yanına götürecekt kayıkçıyı gösteriyor. Kayıkçı, kürekler hazırlattiriyor Gilgames'e. Birlikte denizi geçiyorlar, çok tehlikeli yer olan ölülerin götürüldüğü sudan da geçerek Tanrıların cennetine, ölümsüzlüğü bulan Utanapistim'in bulunduğu yere ulasiyorlar. Gilgames, Utanapistim'e bütün basından geçenleri anlatıyor ve arkadasi gibi ölmek istemedigini, kendisi gibi ölümsüz olmak istediginden ona geldigini söylüyor. Utanapistim bunun olmayacağını, çünkü ölümsüzlüğü Tanrıların ona verdigini, onların bir daha böyle bir şey yapmayacaklarını anlatmaya çalışıyor.

Tablet XI (En İyi Korunmus Tablet)

Utanapistim, Gilgames'e ölümsüzlüğü nasıl bulduğunu anlatıyor: Tanrılar, toplantılarında, bir tufan yapıp bütün yarattıklarını ortadan kaldirmaya karar veriyorlar. Bilgelik Tanrısı ona durumu bildirip bir gemi yaparak ailesini ve mümkün olanları kurtarmasını söylüyor. Utanapistim söylenenleri yapıyor. Tufan baslıyor, alti gün yedi gece sürüyor. Yedinci gün gemiden çıkarak Tanrılara kurban sunuyor. Tufana karar veren Tanrı yaptığı suça karsilik Utanapistim'e ölümsüzlüğü veriyor.

Gilgames'e ye-

di gün uykusuz kalma testi yapiliyor. Onu da basaramiyor. Geri dönerken bos elle gitmemesi için Utanapistim ona su altında olan gençlik otunu bulursa hiç olmazsa yeniden gençleşebileceğini söylüyor. Gilgames otu buluyor, fakat onu da yılan yiyor. Tamamiyla hayal kırıklığına ugramis olan Gilgames büyük bir üzüntüyle seherine geri dönüyor.

Tablet XII

Daha önce belirttiğimiz gibi, bu tablette yazılanlar Gilgames destanına ait degil. O "Gilgames, Enkidu ve Yeraltı Dünyası" olarak adlandırılan ayrı bir Gilgames öyküsü. Sumerce ve onun Akadcaya çevirisini kapsiyor. Konusu şöyle: Gilgames'in tukku ve mukku su yeraltına düşüyor. Onu nasıl çıkaracak diye üzüldürken, Enkidu gidip onu alacağını söylüyor. Gilgames ona yeraltına giderken, orada onu yakalamasınlar diye temiz elbise giymemesini, sevdiği kadını ve çocuğu öpmemesini, sevmediklerini dövmemesini ve bunlara benzer kurallari yapmamasını öneriyor. Fakat Enkidu

yeraltına gidince bu kurallara aldiris etmedigi için orada yakalanıyor ve disari çıkamıyor. Gilgames buna çok üzüyor, Tanrılara onu çıkarmaları için başvuruyor. Hiçbiri yardım etmiyor. Yalnız Bilgelik ve Okyanusların Tanrısı Ea yeraltına bir delik açtırarak Enkidu'nun hayalini çıkmasını sağlıyor. Orada iki arkadaş kucaklaşıyor. Gilgames ona yeraltında ne gördüğünü soruyor. O da toz ve kurtlar sarmis vücutları gördüğünü söylüyor. Bir oğlu olanı gördün mü, ne yapıyordu sorusuna, duvara sokulmuş çivide ağladığını, yedi oğlu olanın ise Tanrılar meclisinde oturduğunu anlatıyor. Dünyada kimsesi olmayanlar veya onlara kurban vermeyenlerin ölümleri yerlerde sürünüp artıkları yiyorlarmış. Tablet, başlangıcı gibi son buluyor.

Sümerce Olarak Yazılmış Gilgames Destanları

1. Gilgames ve Agga
2. Gilgames ve Huvava (Humbaba)
3. Gilgames ve Gök Bogasi
4. Gilgames, Enkidu ve Yeraltı Dünyası
5. Gilgames'in Ölümü (ne yazık ki, bu çok kırıklı olduğundan anlaşılmıyor).

MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ
Gilgameş
Tarihte İlk Kral Kahraman

Sumerolog Muazzez İlmiye Çığ'ın kaleme aldığı bu kitap,
Sumerlilerin bundan binlerce yıl önce yaşamış olan
kahraman kralı Gilgameş'in serüvenlerini kapsayan bir öyküdür.

Bu öyküde yer alan konular,
Gilgameş'in yaşadığı çağdan itibaren yüzyıllar boyunca
ağızdan ağıza geçtikten sonra
çivi yazısıyla destan halinde tabletlere yazılmıştır.
Babililer, Sümerce yazılmış tek tek konuları,
Akad dilinde bir bütün destan haline getirmişler.
Çığ, Sümerce yazılıp destana alınmamış öyküleri,
XII. tablette yazılanları ve destanda bulunmayan,
fakat Akadca şiir halinde yazılmış
Gigameş'in doğumunu anlatan öyküyü de kitabına ekledi.
Böylece Gilgameş destanının tümünü ve
Gilgameş'e ait yazılan bütün konuları bir araya toplamış oldu.
Tutkuları, sevinçleri, acıları, umutları ve hayal kırıklıklarıyla
bugüne bağlanan tarihin ilk kahraman kralını,
Sumerolog Çığ'ın akıcı anlatımıyla tanıyacaksınız.